ԺԶ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4149 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 20/1 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1899 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 26 ՃԷՄԱԶԻՒԼ ԱԽԸՐ 1317 ԺԶ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4149

درعلیه غلطه ده (آرەولك) غزتەسی ادارەخانەسنه

ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues à la Direction du Journal "AREVELK," Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ.

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան.	140 Ղրշ
» »	վեցամսեայ.	70 »
» »	եռամսեայ.	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան.	40 Ֆրք
»	վեցամսեայ.	20 »

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:

Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի:

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ.

ՄԱՄՈՒՐԵԱՆԻ ՅՈԲԵԼԵԱՆԸ

Այս առտուօտ Իզմիրէն ստացանք Մամուրեանի Յոբելեանի հանդէսին մանրամասն նկարագրութիւնը պարունակող թղթակցութիւն մը զոր հրատարակած ենք «Արեւելք»ի այսօրուան Գ. էջին մէջ:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԱՐԾԻՔՆԵՐ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ՎՐԱՅ

Ֆիկառօ կը շարունակէ հրատարակել զանազան ազգերու պատկանող նշանաւոր անձնաւորութեանց կարծիքները անգլիւ-թրանսվալեան պատերազմին վրայ: Նախորդ շաբթուան այս էջերուն մէջ ամփոփած ըլլալով անոնցմէ մէկ քանին, որոնք իրենց շահեկանութիւնը ունէին, կ'ամբողջացնենք զանոնք:

Այս անգամ, նախ և առաջ Պելճիքացի գիտուն բրոֆեսոր մըն է, կոմս տ'Ալվիէլլա, որ կը պատասխանէ բարիզեան թերթին հարցումներուն. «Պելճիքացիները, կ'ըսէ, միշտ բուռն և անկեղծ համակրանք մը ունեցած են Անգլիացիներուն նկատմամբ. բայց ներկայ պատերազմին մէջ, իմ հայրենակիցներուս կարծիքը բոլորովին Պօէրներուն կողմը դարձաւ: Մի՛ մոռնաք որ այս վերջինները Պելճիքացիներուն ցեղակից են և անոնց կիսուն գործածած լեզուն կը խօսին: Չենք կրնար ընդունիլ որ Անգլիա յաւակնի ինք տնօրինել լեզուներու գործածութեան, քուէի իրաւունքի և հպատակութեան խնդիրները ժողովուրդի մը, որ իրաւունք ունի իր ըմբռնած ձեւով կառավարել ինքզինքը:» Պելճիքացի բրոֆեսորը անկարելի կը նկատէ դաշնակցութեան մը կազմութիւնը խաշնարած Պօէրներուն, ճարտարագործ կամ երկրագործ Անգլեւսաքսոններուն և վաճառական Բօրթուգալցիներուն միջեւ. ընդհակառակը, կը կարծէ թէ տեղացիները պիտի փորձեն Պօէրներուն դէմ ելլել, վասն զի ասոնք Անգլիացիներէն աւելի չարաչար կերպով կը վարուին եղեր իրենց հետ:

Հօլանտացի ընկերվարական երեսփոխան և օրաթերթի մը խմբագիր Պ. Տռէլստրա ընդհանուր կերպով յայտարարելէ ետքը թէ՛ ինք հակառակ է ո՛ր և է գաղթային աշխարհակալութեան, զոր իրաւանց բռնաբարում կը նկատէ, ըլլա՛յ Անգլիոյ կողմէ, ըլլա՛յ Ֆրանսայի կամ Հօլանտայի կողմէ,— կը յարէ թէ Անգլիացիները կատարելապէս իրաւունք ունին իրենց գերակշռութիւնը պահպանել ուզելնուն համար հարաւ. Ափրիկէի մէջ. «Անգամ մը որ ոտքերնին տեղ ըրած են հոն, իրենց համար կենսական խնդիր մըն է չնեռանալ անկէ»: Բայց Պօէրներն ալ մեղադրելի չեն իրենց անկախութիւնը պահել ուզելնուն համար: Իրաւունքը, ինչպէս կը պատահի սովորաբար, երկու կողմին ալ կը պատկանի, և վերջին խօսքը զօրաւորագոյնին պիտի մնայ: Միայն թէ, Պօէրները մեծ սխալ մը գործեցին. երկրին օտար հպատակներուն նկատմամբ իրենց անիրաւ վարմունքովը սքանչելի պատրուակ մը տուին Անգլիացիներուն ձեռքը: Պ. Տռէլստրա չըմբռներ որ ուրիշ երկիրներու մէջ արդարացի դայրոյթ մը զգան Բրիտանական կառավարութեան ընթացքին հանդէպ որ հետեւողութիւնն է այն ընթացքին զոր ունեցան Ճավայի նկատմամբ Հօլանտա, Ֆինլանտիոյ նկատմամբ Ռուսիա, Ալզաս-Լօռէնի ու Շլէզվիկ-Հոլշթայնի նկատմամբ Գերմանիա, և Մատակասքարի նկատմամբ Ֆրանսա: Եզրակացնելով, ընկերվարական հրապարակագիրը հաւանական կը գտնէ որ Անգլիա պիտի յաղթէ. և Պօէրները թերեւս հիմակուընէ աւելի երջանիկ պիտի ըլլան, կ'ըսէ, բրիտանական վարչութեան ներքեւ որ իրենցինէն ազատամիտ է:

Հէրպէրթ Սբէնսըր, մեծանուն իմաստասէրը, որուն նաև դիմած էր Ֆիկառօ, ներում խնդրած է որ իր վատառողջ վիճակին պատճառաւ չպիտի կրնայ պատասխանել, յարելով սակայն թէ իր կարծիքը կրնան ամփոփուած գտնել իբր մէկ ամիս առաջ Լօնտոն Քրօնիքըլի ուղղած նամակին մէջ ուր համակրանք կը յայտնէ Պօէրներուն ընդդիմութեանը՝ իրենց քաղաքական ընկճման դէմ: Հէրպէրթ Սբէնսըր խստիւ կը քննադատէ Անգլիոյ երկրակալութեան աշխարհակալութիւնը և կ'եզրակացնէ. «Ես միշտ այնպէս մտածած եմ որ ազնուականութիւնը կը պահանջէր բարեացակամութեամբ վարուիլ համեմատաբար տկար հակառակորդներու հետ, և նոյն իսկ քանի մը զոհողութիւններ ընել անոնց: Բայց կը տեսնեմ որ, կարծիքներու արդի վիճակին մէջ, այս տեսակ զգացումներ նշանակութիւն չունին:»

ՊԱՏԱՍԽԱՆ ՄԸ

Ա.

Անցած շաբթու տեղական թերթի մը թարգմանիչներէն մէկը քանի մը յօդուած հրատարակեց, քննադատել կարծելով Տիկին Զապէլ Տօնէլեանի պատրաստած Գործնական Քերականութիւն արդի աշխարհաբարի երկասիրութեան Բ. Գիրքը, որուն աշխատակցելու պատիւը ունեցած եմ:

Այդ գրուածներուն կողմնակալ և չարակամ ոգին ընդհանուր զարմանք պատճառեց, բայց անակնկալ մը չեղաւ մեզի համար, որովհետեւ այդ թարգմանիչը, որ ժամանակ մը կը մասնակցէր մեր թերթին խմբագրութեան, հիմայ հրաժարեցուցած պաշտօնէայի վրէժ մը կը լուծէ պարզապէս: Այդ է ահա միակ շարժառիթը վերոյիշեալ յօդուածներուն: Այս պայմաններուն մէջ, երբեք չպիտի զիջանէի պատասխանել անոնց, եթէ բանասիրութենէ բոլորովին տարբեր նկատումներով գրուած այդ «բանասիրական»(!)ներուն միակ նպատակը չըլլար վնասել աշխատասիրութեան մը, զոր օգտակար կը նկատեմ արդի աշխարհաբարին ուսուցման տեսակէտով:

Քայլ առ քայլ պիտի հետեւիմ ուրեմն պարոնին՝ պատասխանելով իր դիտողութեանց զորս ինձ ալ կ'ուղղէ իբր աշխատակից այդ երկասիրութեան, և որոնք ետեւէ ետեւ շարուած են առանց մեթոտի, առանց կարգի, ոչ-պայծառ մտքի մը բոլոր թարթափումներով:

Տեղական թերթին թարգմանիչը կը ջանայ նախ արդարացնել թէ ինչո՞ւ գովուած է երբեմն Գործնական Քերականութեան Ա. գիրքը, և թէ ինչո՞ւ հիմայ կը քննադատէ Բ. գիրքը: Կ'ըսէ թէ առաջինը կը բովանդակէր խնամով պատրաստուած քերթուածներ, մինչդեռ երկրորդը հազիւ մէկ երկու հատ քերթուած կը պարունակէ,—իբր թէ Քերականութեան մը արժէքը իր պարունակած քերթուածներէն կախում ունենար: Կ'ըսէ նաեւ թէ ընտրուած արձակ հատուածները «անհամ առակներ, վհատեցուցիչ ծանրութեամբ իբր թէ բարոյական հատուածներ են», զորս մի առ մի ցոյց պիտի տա՛յ եղեր իր ընթերցողներուն,—և իր ելլար քննադատութեան մէջ չի յաջողիր անոնցմէ մէկ հատին վրայ գոնէ գտնել այդ պակասութիւնները:

Յետոյ կ'անցնի կանոններուն և կ'երեւակայէ թէ անոնց մէջ կան «իզմով, իզմէի այլանդակութիւններ» զորս սխալուած է «ճզմել և անցնիլ». այս առաջին քննադատութիւնը, որով յաղթական երեւոյթ մը կ'առնէ «ճզմողն ու անցնողը», պարզապէս բանդագուշանք մըն է, որովհետեւ Գործնական Քերականութիւնը չէ ընդունած իզմով, իզմէի ձեւերը և ԵՐԲԵՔ գործածած չէ զանոնք (*):

Ուրիշ անտեղի պարսաւ մը: Ինչո՞ւ չէ բացատրուած եղեր այն պատճառը որով դուռ, բոռ, լեռ, եզ, մաս, բեռ, գառ, և ՍԻՍ, թէեւ միավանկ, եր էն առաջ Ն մը կ'առնեն յոգնակիի մէջ: «Անոր համար չէ՞ որ գրաբար լեզուին մէջ այդ բառեր իրենց ծայրն ի հարկէ Ն գիրն ունին», կ'ըսէ պարոնը: Իրա՞ւ, միս բառը գրաբարի մէջ ի հարկէ Ն գի՞րը ունի: Այս սխալ չէինք գիտեր: Եւ այս այլանդակութիւնը գրողը գրաբարի ուսուցիչ մը ըլլալու յաւակնութի՛ւնը կը տածէ:

Յետոյ կ'անցնի եզակի սահմանին ու կը կարծէ թէ պանդոկ, կին, սիրտ առարկաներ չեն: Կ'երեւայ թէ առարկայ եւ իր բառերը կը շփոթէ իրարու հետ. բայց կը սխալի, որովհետեւ անձ մը, անասուն մը, իր մը հաւասարապէս առարկաներ են: Գալով պանդոկ բառին, պարոնը «Քերականական և լեզուագիտական (?) բացատրութեանց մէջ» իբրեւ անուն չընդունի՛ր եղեր զայն, այլ իբրեւ ածական կամ ստորոգելի: Սխա՛լ է ուրեմն գրել պանդոկներ: Հրաշալի՛ յայտնութիւն:

Յօդուածագիրը, գանգատելով որ չենք ջանացած փնտռել կարեւոր օրինակներ անոնցմով ճոխացնելու համար մեր տուած կանոնները, և յիշելով մէկ ու կէս վանկի ունեցող բառեր,—որոնք նեռով յոգնակի կ'ըլլան, երբ կէս վանկը բառին սկիզբն է,— քանի՛ որ հատ կը յիշէ անոնցմէ, այդ տողերը գրած միջոցին իսկ, խաղը՛ ինք նաւ . . .: Ու կը յայտարարէ. «Եւ յիշուրթիւնս չընդունեցայ երբեք, որովհետեւ ՀԵՂԻՆԱԿ չեմ Քերականութեան. այդ պարագային պիտի աշխատէի բոլոր բառարանը խառնել և ճոխացնել կանոնս, ոչ թէ գոհ ըլլալ երկու օրինակ բառերով»: Ինչ բարերախտութիւն հայ ուսանողներուն համար որ ՀԵՂԻՆԱԿ չէ եղեր այդ տողերը գրողը, որովհետեւ բոլոր բառագիրքը գոց ընել պիտի տար անոնց: Ու եթէ հեղինակ ըլլար, եւ գտնուէին աշակերտներ որ իր Քերականութիւնը դասախօսէին, հայ տղոց պիտի աւանդէր թէ ֆստիկար, Խրմէցիւն, Մուշիւն, դրանիկ, մկրատ, գրգիռ, գրգլեակ, գլստոր, բրդոռ, բրդուն, մնջիւն, ննջիւն մէկուկէս վանկ ունեցող բառեր են, մինչդեռ առաջին երկուքը երեքական վանկ ունին, երրորդն ու չորրորդը երկու վանկէ աւելի, և ութը վերջինները երկերկու վանկ: Այսպիսի յոխորտանքով տրուած օրինակներէն առնուազն ՏԱՍՆԵՐԿՈՒՔԸ ՍԽԱԼ ԵՆ:

Ինքնակոչ քննադատը կը գրէ. «Տղոց սորվեցնել տալ թէ կին բառին յոգնակին կիներ կ'ըլլայ, մէկ էջ դարձնելով կը սորվեցնէք թէ կին բառին յոգնակին կանայք կ'ըլլայ»: Բաղդատեցէ՛ք 120 և 121րդ կանոնները և պիտի տեսնէք թէ պարզ խեղաթիւրում մը կայ հոս. 121րդ կանոնը կ'ըսէ թէ կին բառը ընդհանուր օրէնքին համաձայն կ'ըլլայ ՆԱԵՒ կիներ, կիներու եւն.: Խեղաթիւրում նաեւ երբ կը գրէ. «Ուղղականը կը պատասխանէ միայն ո՞վ հարցման, թէ նաեւ ի՞նչ բան հարցման. նաեւ քիչ մը վարը նոյն անուշադրութիւնն հայցականին համար»: Գործնական Քերականութիւնը փոխանակ անձնիւր հոլովի քով կրկնելու այս պարագան, 101րդ կանոնով աւանդած է բոլոր հոլովներու համար, բացորոշ և յստակ կերպով. «Այս հարցումներուն տեղ կը գործածուին, ի՞նչ բան, ի՞նչ բանը, ի՞նչ բանին, ի՞նչ բանի, ի՞նչ բանէ, ի՞նչ բանով, երբ խօսքին առարկան ոչ թէ անձ մը, այլ իր մըն է, ինչպէս. տունը հի՞ն է:—Ի՞նչ բանը հին է:—Տունը:»

Զօր և տխուր կանոն կը հաշուի հետեւեալը. «Երբ բարդ բառերու վերջին բառը միավանկ է, երբեմն նեռով եւ երբեմն եռով յոգնակի կ'ըլլան. յողացուեր, զրագէտներ:» Բանասէրները գիտեն թէ այդ խնդիրը ես առաջին անգամ ուսումնասիրած եմ Պոլսոյ աշխարհաբարին տեսակէտով և թէ տարակոյս չկայ որ, եթէ յարմար տեսնուէր, Գործնական Քերականութեան Բ. Գրքին մէջ այդ մասին քիչ մը աւելի տեղեկութիւններ կը տրուէին. սակայն պէտք չէ մոռնալ թէ այդ Քերականութիւնը 11էն 13 տարեկան տղոց ձեռքը պիտի տրուի և թէ Գ. Գիրքը պիտի յաջորդէ Բ.ին:

Վեց հոլովներուն օրինակը մէկ բառով կերտուիլը, զոր յօդուածագիր պարոնը կը պարսաւէ, կամաւոր է, ինչպէս ըրած են ուրիշ քերականներ, տղուն միտքը մէկ բառի վրայ կեդրոնացնելու և աւելի որոշ կերպով ըմբռնել տալու համար հոլովման ձեւերը: Հոս պէսպիսութիւնը կը վնասէ, և միօրինակութիւնն է որ կը ծառայէ կանոնը դիւրահասկնալի ընելու:

Կանանցմէ, կանանցմով, ինչպէս Հայոցմէ, Հայոցմով, տղոցմէ, տղոցմով կատարելապէս հայերէն են: Այս Դերանուանական հոլովումը յատուկ է կարգ մը անձ ցուցնող անուններու (Տե՛ս Բննական Քերականութիւն Այտընեանի, էջ 11, 12 և 15):

«Բժիշկը ընդունեցա՞ւ թէ ընդունեց», կը հարցնէ: Տարակոյս չկայ որ ընդունեցաւ պէտք է ըսենք, ինչպէս կ'ըսենք խոստովանեցաւ, հաւանեցաւ, դաւանեցաւ և չենք ըսեր խոստովանեց, հաւանեց, դաւանեց, եւն: Ընդունիլ բայը նիլ վերջացող բայերու այն դասակարգէն է որոնց մէջ Ն արմատական է և որոնք խօսքին կը հետեւին:

Շատ մարդ եկաւ կը պատմուի բացատրութիւնը գործածական է աշխարհաբարի մէջ, ինչպէս Քանի մը օր անցաւ, շատ մարդ մեռաւ (տե՛ս Բնն. Քեր. էջ. 171):

Հոլովման մէջ Ջին բառին գործածական նշանակուած է Ջինով, որուն իմաստն է Ջինաստանով. ո՞ւր է նորելուկը: Նոյնպէս կրնան գործածուիլ Սպանիայով, Շիքակոյով (և ո՛չ Շիքակօյով, ինչպէս կը գրէ պարոնը, անգիտանալով հայ ուղղագրութեան այն օրէնքը որ յէն առաջ օ ձայնաւորին գործածութիւնը չ'արտօներ): Օրինակի համար կարելի չէ՞ ըսել. «Քաղաքական լուրերու թարգմանութեամբ, Սպանիայով, Շիքակոյով զբաղելու տեղ, աւելի աղէկ կ'ընէք եթէ սորվիք հայ քերականութեան օրէնքները»:

Պայիկ կը նշանակէ սպասաւոր, ամէն բառգրքի մէջ. ո՞ր հեղինակութիւնը արգելք արգիլած է այդ իմաստով գործածել նոյն բառը: Թեռ. Նեօվին տեսակ մը չուն ըլլալը կը հասկցուի ԺԳ. ընթերցումին մէջ. Տուրփ կամ տորփ բառ մըն է զոր ընդունած են Նորայր և Նուպար, և որուն բացատրութիւնը տրուած է Ի. ընթերցումին մէջ: Գալով փսսածին, Պոլսեցին այդպէս կ'արտասանէ զայն, ուստի այդպէս պէտք է գրել, մանաւանդ որ այդ ձեւին տակ գործածուած է արդէն ծանօթ գրիչներէ: Իսկ շիստակ բառը ո՞ր հեղինակը գործածած է: Ո՞վ կրնայ ըսել թէ կարելի չէ փայտէ կոկորդիլոսներ ճանգակել: Գեղոր տպագրական սխալ է. պէտք է ըլլայ գեղոր, բառ մը զոր առաջին անգամ գործածած է Գրիգոր Օտեան, և որ այնուհետեւ մեր գրականութեան մէջ նուիրագործուած է յարատեւ կիրառութեամբ:

«Պատուհանները ապակիէ կը շինեն, որովհետեւ թափանցիկ նիւթ մըն է, ուրկէ կ'անցնին լոյսը և ջերմութիւնը, և որ կը պահպանէ զմեզ ցուրտէն և անձրեւէն»: Այս քննադատուած նախադասութեան մէջ ի՞նչ կայ անհասկնալի. տարակոյս չկայ որ ճիւղն է՝ որ յարաբերականին յարաբերեալը. համբակ աշակերտ մը անգամ պիտի կրնար հասկնալ ասիկա:

Եւ յետոյ աշխարհաբարի մէջ նոց մասնիկ չունինք եղեր, այլ անց, կամ ոց: Նոց մասնիկ չունի՛նք եղեր: Պէտք է ուրեմն ջնջել հաւնոց, վզնոց, գօգնոց բառերը (հա՞ւն, վի՞զն, գո՞գն է գրաբարի մէջ, ինչպէս է մասն): Եւ յետոյ ա՛լ արգիլուած է այսուհետեւ գրել նիզգնոց, եռէնոց, ջխունոց: Նոց մասնիկ չունի՛նք եղեր: Եւ սակայն նիւրանոցին մէջ իսկ, մասնիկը նոց է և ոչ յօդակապ. աշխարհաբար քերականութեան ամէնէն մեծ հեղինակութիւնները այսպէս կ'ընդունին զայն. այս է Այտընեանի և Պալասանեանի կարծիքը (տե՛ս ԲՆՆ. Քերակ. էջ 299 և Քերականութիւն մայրենի լեզուի, էջ 102):

Հէօտալի եռանգներու տեղ պէտք է ըսել եղեր ախորժ գոյներ: Մե՛ղք որ այս ճաշակի հրաշալիքը Գործնական Քերականութեան լոյս տեսնելէն առաջ չհրատարակուեցաւ:

Քաղաքական լուրերու թարգմանչին տրուած այս պատասխանը, որոնցմով իր առաջին երկու յօդուածներուն առարկութիւնները հերքուած են, բաւական պիտի համարէի, եթէ բոլոր հայ ընթերցողները բանասէրներ ըլլային. բայց ընթերցողներու մեծամասնութիւնը պէտք ունի լուսաբանուելու. ուստի ինքնակոչ քննադատին վերջին երկու յօդուածներուն ալ պիտի պատասխանեմ քերականութեան նոր դաս մըն ալ տալու համար իրեն:

ՀՐԱՆՏ ԱՍԱՏՈՒՐ

(*) Տե՛ս էջ 94, ուր եւ անձնական դերանուններն բացառական նշանակուած է ինձմէ, ինէ, և գործիական ինձմով:

ՃՇՄԱՐՏԻՆ ԵՐԵՒՈՒՄԸ

Բարասուն վարժարան, 5000 ուսանող, 250 վարժապետ ու վարժուհի, 250 թաղական խորհուրդ ու հոգաբարձու, 10,000 օսմ. ոսկի տարեկան ծախք և տարուան մը շրջան, ու արդիւնքը. . ՏԱՍՆԸՀԻՆԳ շրջանաւարտ:

Տեղն է ըսել.

Ց'երկունս կայր լեառն անագին
Եւ նա ծներ մուկն չնչին:

Չնչին, արդարեւ չնչին. և զայս կու գայ մերօրէն հաստատել շրջանաւարտներու քննիչ յանձնաժողովին տեղեկագիրը՝ չնչին ոչ միայն շրջանաւարտներու քանակին՝ այլ և որակին տեսակէտով:

Այդ Յանձնաժողովին տեղեկագիրը կարդալ ու չկրնալ պատկերացնել այն ողբալի վիճակը, զոր մեր մանկութիւնը կը դատապարտուի անցընել մեր տարրական նախակրթարաններուն մէջ, թէ՛ երեւակայութենէ և թէ՛ պարզ բանականութենէ զրկուածներու յատուկ է: Այդ վիճակը դարմանելու անմիջական պէտքը հարկեցուցիչ է. այլ եւս ժամանակի անցումին ու անհոգութենէ առաջ գալիք պատասխանատուութեան բեռը ոչ ոք կրնայ տանիլ առանց պատիժի. զմեզ շրջապատող օտարները օգտի իրարու իրենց կրթական գործը յառաջ վարած ատեն, մեր կողմէ անփութութիւնը կը նշանակէ ասպարէզէն քաշուիլ և իբր ազգ՝ դաստիարակուելու մրցման հրաժեշտ տալ:

Ուրեմն դարմանին փութանք: Անցեալին համար ուսուցիչներուն կամ թաղական-հոգաբարձուներուն վրայ ծանրանալէն ի՞նչ օգուտ. եղածը եղած սեպենք. գիտնանք միայն թէ տեղեկագրին մատնանիշ ըրած թերութիւնները և անոնց նմաններ մեր տարրական նախակրթարաններուն մէջ գոյութիւն ունենին, զոր օրինակ լաւ դասագիրքեր ինչպէս նաեւ լաւ ուսուցիչներ հազուագիւտ են և կրթութեան թէ՛ գործնական թէ՛ գաղափարական մասերը իմաստասիրական և ընկերաբանական սկզբունքներու վրայ հաստատուած չեն. մանուկները քիչ մը բան սորվելու համար պէտք եղածէն շատ աւելին կը զոհեն իրենց ժամանակէն և դպրոցէ կ'ելլեն անանկ հասակի մը մէջ ուր դժուար կու գայ իրենց ծառայական արհեստի մը աշկերտութիւնը սկսիլ:

Յանձնաժողովին տեղեկագիրը մասնաւորապէս ծանրացած է ուսուցիչներու ստուար մասին անհմտութեան վրայ՝ մանկավարժական սկզբունքներու ծանօթութեան տեսակէտով, և հետեւցուցած էր թէ մեր ուսուցիչներուն ընծայելով մանկավարժի կարողութիւն (ինչ որ անոնցմէ խիստ շատեր չունին), դասարանական դրութիւնը մեր դպրոցներուն մէջ գործադրելը պատճառ տուած է դպրոցական կարգապահութեան թուլնալուն.—Մանկավարժ ուսուցիչը, որուն կը յանձնուի դասի մը աշակերտաց ամբողջութիւնը, պարտի կարող ըլլալ դասախօսելու գրեթէ բոլոր այն առարկաները զորս դասին աշակերտները պիտի սորվին. անոնց հետ պիտի անցընէ ամբողջ օրը, դասաւորութեան, զբօսանքի, ճաշի, պտոյտի, երգեցողութեան ատեններ. ինքն է աշակերտներուն հսկողը, ուսուցիչը, հայրը, ընկերը, մենտորը. ինքը գիտէ անոնց իւրաքանչիւրին մտաւոր կարողութիւնը, հակումները, նկարագիրը, մոլութիւնները կամ յոռի բնազդները, չի զատուիր անոնցմէ ամբողջ օրը, ուրեմն անոնց բոլոր շարժումները իր աչքին տակ կը կատարուին: Այսպիսի դասարանական կենցաղը երանութիւն մըն է աշակերտին համար, եթէ ուսուցիչը արժանաւոր անձ մը ըլլայ: Մեր մէջ, առ ի չգոյէ այսպիսի մանկավարժ ուսուցիչներու բաւական թիւի մը, աշակերտները բաժնուած զատ զատ դասարաններու մէջ, օրուան քանի մը ժամերը կ'անցընեն առանց դաստիարակի անմիջական ներկայութեան. միայն ընդհանուր հսկող մը ատեն ատեն մէկ կամ միւս դասարանը կը մտնէ ու կ'ելլէ: Նկատելով որ մեր տղաք անկլօ-սաքսոն ցեղին դպրոցական պայմաններէն դուրս կը գտնուին, նոյն ցեղի տղոց ինքնագլուխ վարմունքը չեն կրնար անվնաս ունենալ դպրոցի մէջ, հետեւաբար եթէ անոնք դաստիարակի ուղղակի և տեւական ներկայութենէն հեռի ապրելով կրնան բարեկիրթ դառնալ, մեր տղաքը՝ դպրոցական կարգապահութեան ոգիին անծանօթ, ժամավաճառութեան ու իրարու չար օրինակ տալու կը մղուին՝ երբ առանց դաստիարակի կը մնան դասարանին մէջ:

* * *

Տեղեկագրին մէջ դասարանական դրութեան վրայ եղած համառօտ ակնարկը բաւական պիտի ըլլայ դաստիարակութեան գործէն հասկցողներուն առիթ ընծայելու որ մեր ցեղին և մեր ապրելու պայմաններուն կատարեալ ըմբռնումով մեր տարրական նախակրթութիւնը վերակազմեն ու վերանորոգեն. մեր ամէն ճիւղի մէջ ձեռնհաս եղող ազգայինք թո՛ղ գիտնան, թէպէտ սակայ խոստովանինք ալ շատ դառն թուի, թէ նախակրթութեան այս վիճակին անփոյթ ու անդարման շարունակումը առ տակաւ մեր դպրոցները պիտի պարպէ, տանելով մեր տղաքը տեղաւորելու համար օտար վարժարանաց դրասենականներուն վրայ. այս տխուր դուռչակութեան իրականանալուն մէջ իրենց պատասխանատուութեան բաժինը կ'ունենան ուսուցիչները, թէպէտ և իրաւունք ունենան ըսելու թէ չեն վարձատրուիր, թաղական հոգաբարձուները, թէպէտեւ ատոնք ալ ինքզինքնին չքմեղացնեն յայտարարելով որ ժողովուրդը անտարբեր է, նոյն իսկ Կ'ըսէ. վարչութիւնը, որ իր կարգին դրամի անգոյութիւնը մէջ կը բերէ:

Գումգաբուի Մայր վարժարանին Տնօրէնը լաւատես յայտարարութիւններ կընէ ազգ. վարժարաններու այժմու կացութեան ու արդիւնքին վրայ: Ստուգիւ այդ երիտասարդը, որդի հանգուցեալ Օգսէն Խաճատուրեանի, ուսեալ, լաւ սրտի տէր, ձեռնհաս իր պաշտօնին մէջ, ջանասէր, և որ խիստ գովելին է, սիրուած իր սաներէն, շատ համեստ միջավայրի մը մէջ, շատ տկար միջոցներով, գրեթէ հրաշք կը գործէ Պէզճեան վարժարանը կանոնաւորելով, բաղդատաբար յուսալից սերունդ մը պատրաստելով. սակայն Պէզճեան վարժարանը բացառութիւն մըն է այսօր, և անոր յարգելի տնօրէնը, պէտք է, իր լաւատես յայտարարութիւնները շարունակելէ առաջ պտոյտ մը կատարէ Պոլսոյ բոլոր թաղային վարժարանները, քննէ հասկնայ զոր օրինակ թէ 800 տուն հայ պարունակող թաղի մը վարժարանները այսօր այնքան խղճալի վիճակի մը մէջ ինկած են որ հազիւ 220 երկսեռ աղքատիկ մանուկներու պատսպարան դարձած են, փոխանակ չբեզ եւ 600 ուսանողով կրթարաններ ըլլալու. և ամէն անգամ որ գանգատ մը լսուի թէ հայ տղաք օտարներուն դպրոցը յաճախել ստիպուած են, հոգաբարձութիւնը սպառնագին կը ծանուցանէ, թէ ի՞նչ կ'ուզեն իրմէ, ձրի գործ մը կը կատարէ. կ'ուզեն որ հրաժարի՞ն բոլոր ձրի աշխատաւորները:

Ուշադիր պէտք է կարդալ ուրեմն Յանձնաժողովին տեղեկագիրը և անգամ մը, քննութեան հասու ըլլալէ յետոյ անոր պարունակութեան հմայութեանը, մանուկ սերունդին փրկութիւնը փնտռելու է գործադրութեան հիմնական դարմաններուն մէջ:

Ա. Ա. ՍՈՒՐԷՆԵԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԹՐԱՆՍՎԱԼ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԷՋ

Լէտիսմայթեն աւջի օրուան թուականով կը հեռագրեն.

«Այս առտուընէ ի վեր քաղաքին մօտ ճակատամարտ մը տեղի կ'ունենար Պօէրներուն և Հուայթ զօրավարին զինուորներուն միջեւ: Թրանսվալի զինուորները իրենց խոշոր թնդանօթներով ռումբ կ'արձակէին: Անգլիական մարտկոցներ սաստկութեամբ պատասխանեցին և եօթը հարուածէ ետքը լռութեան դատապարտեցին Պօէրներուն մարտկոցները: Թշնամին հիմա կը յառաջանայ անգլիական զօրքերուն ձախ կողին վրայ:»

—Նաթալի անգլիական զօրքերուն ընդհանուր հրամանատար Հուայթ զօրավարը, կ'ըսէ Լոնտոնէն աւջի օրուան թըւականով հեռագիր մը, Լէտիսմայթի մէջ այսօր տեղի ունեցած պատերազմին վրայ խօսելով կ'ըսէ թէ Պօէրները ետ մղուած են: Անգլիացիներուն կորուստը գրեթէ հարիւր հոգի է: Պօէրները աւելի շատ մարդ կորսնցուցած են: Ճակատամարտին մասնակցող Պօէրները Անգլիացիներէն աւելի բազմաթիւ էին:

Գերմանիոյ Կայսրը հեռագիր մը ստացաւ Անգլիոյ արքայական Տրակոններու հեծելագունդին հրամանատարէն թէ, այդ հեծելագունդը հարաւային Ափրիկէ պիտի ուղեւորի: Վիլհէլմ Կայսրը որ պատուակալ պետն է այդ հեծելագունդին, հեռագրով պատասխանեց, մաղթելով ողջերթ և անվնաս վերադարձ:

Ֆրանսայի շահերը.— Փորթոյի այն վաճառականները, որոնք Թրանսվալի հետ յարաբերութիւն ունին, սակարանին մէջ գումարուելով, որոշեր են խնդրել Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարարէն որպէս զի միջոցներ ձեռք առնուին իրենց շահերը պաշտպանելու համար, մանաւանդ երբ իրենց ապրանքները գրաւուին:

Թայմզ սաստիկ կը խօսի Նաթալի զինուորական կացութեանը վրայ.

«Սըր Ճորճ Հուայթի զօրքերուն Լէտիսմայթի մէջ համախմբուելովը պատերազմը նոր երեւոյթ մը կը ստանայ: Հիւսիսային Նաթալի մէկ մասին առժամաբար լքումը շատ պիտի երկարէ Պօէրներուն հաղորդակցութեան գիծը և աւելի պիտի դժուարացնէ անոնց պարէնաւորումը:

Լէտիսմայթի չուրջը չկան այն տեսակ տեղեր զորս գրաւելու մեծ փափաք մը ունենան Պոէրները։ Երկիրը անպաշտպան վիճակի մէջ կը գտնուի․ հաւանօրէն մեր վերջին կորուստներուն չափ կորուստ չունենանք։ Լէտիսմայթ առատ պաշար ունի և պիտի կրնայ իբր գործողութեան կեդրոն ծառայել չըլլուն զօրագունդերուն։ Ցուսալի է որ Պոէրները խզեն Լէտիսմայթը հարաւին միացնող երկաթուղիի գիծը և թէ Պոէրները մեծ թուով արշաւեն Լէտիսմայթի շրջականները։ Հաստատուած է այն զրոյցը թէ Պոէրներու խումբ մը Վրիհէտէն ճամբայ ելած է դէպ ի Մէլմոթ, Զուլուլանտի ներքին կողմերը, Տուրպանէն հարիւր մղոն հեռուն՝ ուղիղ գիծով։ Եթէ այդ խումբին շարժումը Տուրպանի մէջ ո և է մտահոգութիւն պատճառէ, ծովեզերքը գտնուող նաւաստիները պիտի կրնայ անմիջապէս զինուոր հանել ցամաք։ Բազմաթիւ զօրախումբեր արդէն ծովու վրայ կը գտնուին և նոյեմբեր 9ին կարելի պիտի ըլլայ անգլիական ամբողջ կիսաբաժինը Տուրպան ցամաք հանել։ Ցայտնի կ'ըլլայ որ Պոէրներուն ամբողջ ջանքը Նաթալի համար է և թէ իրենց զօրքերը արեւմուտքէն ետ կանչուած են, Լէտիսմայթի չուրջը հաւաքուելու համար։ Այդ պատճառով Սըր Ռըտվէրս Պըլըր երբ ցամաք ելլէ, առաջին զբաղումը պիտի ըլլայ Նաթալի կացութիւնը ճշդել։»

ԱՆԳԼԻՈՅ ԹՆԴԱՆՕԹԱՁԻԳՆԵՐԸ. — Թայմզ ուրբաթ օրուան թուականով հետեւեալ հեռագիրը ստացած է Էլանտսլակթէն. — «Տէվընշայրի վաշտին կողմէ գրաւուած թնդանօթները տեսայ։ Ասոնք կը նմանին այն թնդանօթներուն զորս Պոէրները Քրուկէրստորրի մէջ գրաւեցին Ճէյմսընի արշաւանքէն ետքը։ Տեսակցութիւն մը ունեցայ Շիլ գնդապետին հետ։ Ըսաւ թէ կարելի չէր դէմ դնել մեր դաշտային թնդանօթներու կրակին դէմ որ սոսկալի աւերում մը կը գործեր Պոէրներու պատնէշներուն մէջ։ Մեր հետեւակներուն նշանառութիւնն ալ անակնկալ մը պատճառած է Պոէրներուն։»

Հուայթ զօրավարին հեռագիրը. — Անգլիոյ պատերազմական նախարարութիւնը հինգշաբթի օրը հետեւեալ հեռագիրը ստացաւ Հուայթ զօրավարէն.

«Եռւլ զօրավարին զօրախումբը մեկնեցաւ Լէտիսմայթէն։ Կատարելիք երկար ճամբորդութեանը միջոցին մարդու կորուստ չունենալու համար, վիրաւորները Տըրնոի թողուեցան, բժիշկներու խնամքին յանձնուելով։ Երէկ իմանալով որ Օռանժի զինուորները Պէսթըրսի արեւելեան կողմը կը յառաջանան և կը փորձեն հասնիլ Լէտիսմայթէն դէպ ի հիւսիս տանող ճամբան, դէպ ի Էլանտսլակթ ուղղուեցայ Նիգակաւորներու և հիւսարներու զօրագունդերուն, Նաթալի թեթեւ հեծելազօրքերուն, Նաթալի հեծեալ կամաւորներուն, հետեւակներուն, հրետաններուն հետ։ Թշնամին երկու հրետաններով Մոտտէր-Սբրուիթէն երկու մղոն դէպ ի հարաւ կը գտնուէր։

Հուայթ զօրավարը հեռագրած է նաեւ թէ Էլանտսլակթի ճակատամարտին ատեն գերման կամաւորներու խումբ մը բոլորովին ջախջախուած է։

Լոնտոնէն ուրբաթ օրուան թուականով հետեւեալը կը հեռագրեն Տէպայի։

Շատ գէշ տպաւորութիւն ըրաւ այն պարագան թէ Սիմընս զօրավարին մահը Ժուպէռ զօրավարին միջոցաւ իմացուած է։ Հասարակութիւնը շատ գրգռուած է. կը կարծէ թէ աւելի ծանրակշիռ դէպքեր գաղտնի կը պահուին և կը վախնայ թէ մի գուցէ ուրիշ աւելի անհաճոյ լուրեր ալ հասնին։ Նաթալի մէջ պատահածներուն վրայ տարօրինակ զրոյցներ կան։ Հիւսարներու հեծելագունդին գերի իյնալու պարագան տակաւին անբացատրելի կը մնայ։ Կը հարցուի թէ ինչպէ՛ս կ'ըլլայ որ հետեւակներու պահեստներ ալ հիւսարներուն հետ գերի կ'իյնան։ Զրոյց կայ թէ Պոէրները, Զուլուլանտի ճամբով, դէպի Բիէթէրմարիցպուրկ կ'ուղղուին, թէ՛ Լէտիսմայթի ետեւի երկաթուղիի գիծը կտրելու և թէ Տուրպանի սպառնալու նպատակով։ Ցայտնի է թէ Պոէրները, մեծ հարուած մը տալու համար, պէտք է որ շուտով գործեն։ Կ'ըսուի թէ պատերազմական նախարարութիւնը Պոէրներու կողմէ կատարուելիք մեծ շարժումի մը մասին ծանօթութիւններ առած է Հուայթ զօրավարէն, սակայն գաղտնի կը պահէ։ Նաթալի երեք ճակատամարտներուն մէջ անգլիացիներուն կորուստը է, թէ՛ մեռեալ թէ՛ վիրաւոր և թէ՛ բանտարկեալ, վեց հարիւրէն աւելի. այս հաշուին մէջ չիկան վաթսուն սպայ։ Հինգ փոխադրանաւերը նոյեմբեր 9ին Նաթալ պիտի հասնին։

Քիմպըրլիի եկը. — Քիմպըրլիէն հոկտ. 14 թուականով հետեւեալ հեռագիրը առնուած է։

Սքոթ-Թըրնէր գնդապետը, 270 ձիաւորներով, այս առտու կանուխ Քիմպըրլիէն ճամբայ ելաւ դէպի հիւսիս, մինչեւ Մաքֆարլանէ ագարակը։ Հոն երբ հասան, զինուորները ձիերէն վար իջան և ձիերուն թամբերը քակեցին։ Ժամ 9ին աջ կողմը տեսնուեցաւ մաս մը արձակաձէն Պոէրներ։ Թըրնէր գնդապետը անմիջապէս կրակ ընել սաւաւ. քանի մը Պոէրներ սպաննուեցան. միւսները աւազակոյտի մը ետին հաւաքուեցան, ուրկէ կրակ ըրին անգլիացի հեծելազօրքերուն վրայ, որոնք պատասխանեցին։ Ժամ 11ին Մըրէյ գէր-գնդապետը հրամայեց 150 ձիաւորներու, որպէս զի օգնութեան հասնին Թըրնէր գնդապետին, որուն պաշտպանութեանը համար արդէն զրահապատ կառախումբ մը ղրկուած էր։ Մըրէյ գէր-գնդապետը կէս օրին քաղաքէն դուրս ելաւ երկու Մաքսիմ թնդանօթով և 70 ձիաւորով։ Պոէրները յարձակում մը փորձեցին գէր-գնդապետին դէմ։ Թըրնէր գնդապետ փորձեց դէմ դնել անոնց այդ շարժումին, սակայն Պոէրները, որ մեր ձախ կողմէն 600 մեթր հեռուն քարերու ետին ապաստանած էին, սկսան կրակ տեղացնել։ Մըրէյ գէր-գնդապետին Մաքսիմ թնդանօթները նոյն միջոցին գոռացին և հեծելազօրքերն ալ սաստիկ հրացանաձգութիւն մը կատարեցին։ Պոէրները տագնապալից կացութեան մը մէջ կը գտնուէին, բայց անոնց թնդանօթները լաւ կը գործէին։ Զրահապատ երկրորդ կառախումբ մը, որ շոգիի տակ կը սպասէր, կէս օրէն երկու ժամ ետքը քաղաքէն դուրս ելաւ պաշարներով։ Պոէրներու հազարապետներէն Պոթա և իր զինուորներէն չաւը սպաննուեցան։ Անգլիացիները ունեցան երեք մեռեալ ու 21 վիրաւոր։ Քիմպըրլի մէջ նպաստամատոյց յանձնաժողով մը կազմուեցաւ։

Հոլանտացիները եւ Թրանսվալ. — Լա Հէյէն Տէպայի թղթակիցը կը գրէ ուրբաթ օրուան թուականով.

«Այս լրագրին սիւնակները բաւական պիտի չըլլան արձանագրելու համակրութեան այն յայտարարութիւնները որոնք Հոլանտայի մէջ կ'ըլլան Պոէրներուն համար։ Ամէն օրուան լուրերուն հակառակ, ոչ ոք կը յուսահատի։ Հոլանտացիները վստահ են Թրանսվալի իրենց եղբայրներուն քաջութեանը և ճարտարութեանը վրայ։ Եթէ մեռեալներ ու վիրաւորներ կան, ատիկա աւելի մեծ պատճառ մը կը համարուի շուտով օգնութիւն ղրկելու համար պատերազմիկներուն և անոնց ընտանիքներուն։ Մեծ քաղաքները կը փութան օրինակ հանդիսանալ։ Երէկ Ռոթերտամի ելմտական պաշտօնեան տասը հազար ֆիօրին ղրկեց հարաւ-ափրիկեան Ընկերակցութեան։ Կեդրոնական յանձնաժողովը քանի մը օրուան մէջ երեսունըհինգ հազար ֆիօրին ստացաւ։ Շարժումը տակաւին նոր սկսած է. չկայ գիւղ մը որ անոր մասնակցիլ չուզէ։ Ժողովուրդին բոլոր դասակարգերուն խանդավառութիւնը և նոյն խել տղօքը, վասն զի բոլոր վարժարաններուն մէջ հանգանակութիւն կը կատարուի, մոռնալ կու տայ Հոլանտացիներուն նախկին ժամանակներու գթասրտութեանը վրայ, որով նպաստեցին Ֆրանսացի փախստականներուն։ Այդ հոսանքին ընդարձակութիւնը ցոյց տուող պարագան սա է թէ հակառակ անգլիական լրագիրներուն կըշտամբանքին և հոլանտական կառավարութեան բռնած չէզոք ընթացքին, Հոլանտայի մայր-թագուհին հազար ֆիօրին նուիրեց Կարմիր Խաչի առաջին շարժումին հիւանդանոցին համար։ Ուստի առատաձեռնութեան այս արտայայտութեան հանդէպ, որոշուած է հիւանդանոցներու պաշտօնեաներուն թիւը 15էն 19ի բարձրացնել։ Աղօթատեղիներուն մէջ ամէն օր աղօթքներ կ'ըլլան Թրանսվալի համար։ Վիէննատրի մէջ անցեալ կիրակի տրուած քարոզը ամբողջ Թրանսվալի խնդրին համար էր։ Երէցը յիշեց թէ ինչպէս որ անյաղթելին Արմատա օր մը ցիրուցան եղաւ ու պարտուեցաւ, այնպէս ալ Աստուած կրնայ ջախջախել անգլիական բանակներուն զօրութիւնը։ Եկեղեցական երգեցողութիւնները ակնարկութիւն կ'ընէին իր անկախութեանը համար կռուող փոքր ժողովրդեան։ Շատ տեղեր ալ աղօթքներ կ'ըլլան, որպէս զի Թրանսվալցիները յաջողին։ Երբ գործը այս վիճակին հասած է, սպառնալիքները ուրիշ արդիւնք մը չեն կրնար ունենալ, բայց եթէ զոյրոյթ կը գրգռեն։ Զէթի վաճառական մը իր անգլիացի յաճախորդներու մէկ քանիէն լուր առեր է թէ որ չափ որ պատերազմը շարունակէ, յանձնարարութիւն պիտի չընեն։ Օռանժցի երկու ուսանող որոնք Ամսթէրտամի համալսարանը կը յաճախեն, նամակ ստացան՝ Օռանժ դառնալով բանակին մէջ ծառայելու համար։ Ատոնց ընկերներէն մէկը, որ Թրանսվալի արտաքին գործոց նախարարին որդին էր, կ'ուզէ Լուրէնսօ-Մարքէզէն Օռանժ երթալով միանալ իր եղբայրներուն։ Կ'ըսուի թէ Ֆրիզլանտ յաճախորդը Տէլակոայի ծովածոցը պիտի երթայ, հոլանտական հպատակները ու շահերը պաշտպանելու համար։»

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ. — Համպուրկիշէր Քորեսբոնտենց լրագիրը, երեք օր առաջ, կէս-պաշտօնական երեւոյթ ունեցող հրատարակութիւն մը կ'ընէր թէ Գերմանիոյ կայսեր կողմէ Անգլիա կատարուելիք ուղեւորութեան մասին վերջնական որոշում մը տրուած չէ, մինչդեռ Գերմանական ուրիշ լրագիրներ ըսած էին թէ այդ այցելութիւնը պիտի չկատարուի։ Համպուրկիշէր Քորեսբոնտենց սապէս կը խօսի այդ մասին. «Առաջադրուած այցելութեան վրայ ինչ որ ալ գրեն գերման կարգ մը լրագիրներ՝ որոնք ապահովաբար Մեծն Բրիտանիոյ բարեկամները չեն, այդ հրատարակութիւնները ուրիշ արդիւնք չեն կրնար ունենալ, եթէ ոչ Անգլիացիներուն կողմէ թշնամական գործ մը նկատել տալ յապաղումը այդ բարեկամական այցելութեան որ ամիսներէ ի վեր որոշուած է։ Արդ, Պէրլինի վարիչ և պատասխանատու շրջանակները ո և է պատճառ չունին թշնամական և տմարդի ընթացքի մը հետեւելու հանդէպ Անգլիոյ։»

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ելմտացոյցի յանձնաժողովը, հակառակ Պ. Վալտէք Ռուսոյի և արտաքին գործոց նախարար Պ. Տէլքասէի գիտողութեանց, պնդեց իր որոշմանը վրայ, այն է երեք միլիոն Ֆր. զեղչել կրօնական գործերու ելմտացոյցէն և ջնջել՝ Վատիկանի Ֆրանսական դեսպանութեան վարկը։

ԻՇԽԱՆԱԿԱՆ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ. — Երկուշաբթի օրը Քէնկսթընի մէջ տեղի ունեցաւ Ֆրանսայի Մարլ-Բրգամէլ իշխանուհիին (ծնեալ 1878 մայիս 7ին), քոյր Օռլէանի Ֆիլիպ դուքսին, ամուսնութիւնը Օռլէանի Ժան իշխանին հետ (ծնեալ 1874 սեպտ. 4ին), որդի Շառթրի դուքսին, և ազգական իշխանուհիին։

ՌՈՒՍԻՈՅ կայսրը ու կայսրուհին և Հէսի մեծ դուքսը և դքսուհին երեկ այցելութիւն պիտի տային Պատէնի մեծ դքսութեան արքունիքին։

ՍՈՖԻԱՅԷՆ. — Պուլկարիոյ Ազգային ժողովը երկուշաբթի օրը իր առաջին նիստը գումարեց։ Կառավարութեան կուսակցութեան ընտրելի Պ. Պաքալով ատենապետ ընտրուեցաւ 87 քուէով՝ ընդդէմ 64 քուէի զոր ստացաւ նոյն կուսակցութենէն Պ. Քրաէվ։ Ընդդիմադիր կուսակցութիւնը այս վերջնոյն քուէ տըւած էր։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ. — Մօտերս Ֆրանսայի մէջ շրջաբերութեան պիտի հանուի 500 միլիոն Ֆր.ի ռուսական փոխառութիւն մը։ Կը հերքուի այն լուրը թէ Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Մուրավիէվ կոմսը այդ գործին վրայ բանակցելու համար Բարիզ գացած ըլլայ, վասն զի փոխառութեան խնդիր մը ելմտական նախարար Պ. Վիթէի իրաւասութեանը կը վերաբերի։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ. — Ռուսիոյ պաշտօնաթերթը կը հաստատէ թէ արտաքին գործոց նախարար Մուրավիէվ կոմսին Բարիզ այցելելը, աւելցուցած է Ֆրանքեւռուս բարեկամութիւնը։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ. — Քեօլնիշէ Զայթունկ գրելով Գերմանիոյ նաւատորմը աւելցնելու խնդրին վրայ, մէջ կը բերէ Տէպայի մէկ յօդուածը՝ որ Համպուրկի մէջ Վիլհէլմ Կայսեր ճառին վրայ կը խօսի և ցոյց կու տայ թէ Գերմանիա անհրաժեշտ պէտք ունի իր նաւատորմը աւելցնելու։ Գերման թերթը դիտել կու տայ թէ Ֆրանսական լրագիրները հիմա երբ Գերմանիոյ զինուորական ոյժին վրայ գրեն, Գերմանիոյ նկատմամբ դաշնակից տէրութեան մը պէս կը խօսին և ոչ թէ ապագայ թշնամիի մը վրայ։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ. — Ծանուցուեցաւ թէ Գերմանիոյ կայսրը յաջողած է համոզել նախարարները, նաւատորմը աւելցնելու անհրաժեշտ պէտքին վրայ։ Ծովային նախարար ծովակալ Թիրբից Պատէն գացեր է ձեռք բերուած այդ արդիւնքը հաղորդելու համար նախարարապետ Հօհէնլոհէ իշխանին։ Կ'ըսուի թէ Խորհրդարանին նստաշրջանը երբ բացուի, այդ խնդիրը նորէն պիտի ներկայացուի յիշատակագրով մը՝ որ պիտի բացատրէ քաղաքական կացութեան կրած ծանրակշիռ փոփոխութիւնները։

ՉԻՆԱԿԱՆ կառավարութիւնը չէ ուզեր արտօնութիւն տալ անգլիական սենտիքայի մը, Եանկ-Ցէ-Քիանկի նաւարկելի վիճակը բարւոքելու համար։ Այս մերժման պատճառը սա է թէ նաւարկութեան արգելք եղող խոչընդոտները պաշտպանողական կարեւոր տարր մը կը կազմեն օտար արշաւանքի մը դէմ։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԴԱՇԼԻՃԸ. — Բարիզէն կը գրեն թէ Խորհրդարանին նստաշրջանը երբ բացուի, առաջին տեղը պիտի գրաւէ կղերական խնդիրը։ Քանի մը օրինագիծերու վրայ վիճաբանութիւն պիտի կատարուի, մանաւանդ նախարարապետ Պ. Վալտէք-Ռուսոյի օրինագիծը՝ ընկերակցութեան իրաւունքին վրայ։ Այդ օրինագիծը ապօրինաւոր կը հռչակէ այն ընկերակցութիւնները որոնց անդամները կը հրաժարին իրենց անձնական իրաւունքներու ազատ կիրառումէն, այսինքն կրօնական միաբանութիւնները։ Երեսփ. Ժողովը պիտի քննէ նաեւ Ճիզուիթներուն վտարման և նպաստ աղերսագիրներ. նաեւ վանազան օրինագիծեր՝ ուսուցման ազատութեան վրայ։ Զրոյց կայ թէ պատերազմական նախարար Կալիֆէ զօրավարը Ալժէրիոյ կուսակալ պիտի կարգուի, փոխանակ Պ. Լաֆէռիէռի։ Պ. Վալտէք-Ռուսօ պիտի ստանձնէ պատերազմական նախարարի պաշտօնը. իսկ ներքին գործոց նախարարութիւնը պիտի յանձնուի կա՛մ Պ. Քոնսթանի (Կ. Պոլսոյ դեսպան) և կամ Պ. Պուաժուայի։ Հնդկաչինի կուսակալ պիտի կարգուի Մադակասքարի կուսակալ Կալլիէնի զօրավարը՝ որուն պիտի յաջորդէ Թռանթինեան զօրավարը։ Հնդկաչինի արդի կուսակալ Պ. Տումէ պաշտօնէ պիտի քաշուի։

ՌՈՒՍԵՐԸ ԿԵԴՐ. ԱՍԻՈՅ ՄԷՋ. — Ռուսական կառավարութիւնը դանիական Ընկերութեան մը արտօնութիւն տուաւ կատարելու Օրէնպուրկ-Թաշքէնտի երկաթուղիի շինութիւնը։ Երկաթուղիի այդ գիծը շատ անհրաժեշտ է Թուրքեստանի համար, վասն զի անոր զարգացման միակ միջոցը պիտի ըլլայ։

ԲՈՐԹ ԱՐԹՈՒՐ. — Ռուս կառավարութիւնը դիւանագիտական գործակատարի պաշտօն մը հաստատեց Բորթ Արթուրի մէջ։ Պետական խորհրդական Պ. Քորոստովէց այդ պաշտօնին կոչուելով, ճամբայ ելած է դէպի Բորթ-Արթուր։ Պ. Քորոստովէց որ տասը տարի քարտուղարի պաշտօն վարած է Բէքինի ռուսական դեսպանատան մէջ, շատ աղէկ կը ճանչնայ Ծայրագոյն Արեւելքի գործերը։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ թագուհին անցեալ ուրբաթ Վիէննա ժամանեց ուր քանի մը օր պիտի մնայ։

ԲԱՐԻԶԷՆ կը գրեն թէ սխալ է այն լուրը որուն համաձայն Ծիռվանէլլի, Հէրվէ ու Լանկլուա զօրավարները բողոքած ըլլան պատերազմական նախարարին այն որոշման դէմ որով զիրենք կը դադրեցընէր իրենց հրամանատարութեան պաշտօնէն։ Այդ երեք զօրավարները բառին բովանդակ նշանակութեամբ անպաշտօն վիճակի կոչուած չեն։ Կալիֆէ զօրավարը որ Ծիռվանէլլի զօրավարին հետեւակ զօրքերուն յանձնաժողովին նախագահութեան պաշտօնը վրայէն չէ առած, քիչ օրէն պաշտօններ պիտի տայ նաեւ Հէրվէ ու Լանկլուա զօրավարներուն որոնք գործօն վիճակի ամսաթոշակ կը ստանան տակաւին։

ՍԵՐՊԻՈՅ Ալեքսանդր թագաւորը չաբաթ օր Արեւելեան Ճեմլընթացով Վիէննա ժամանեց, Հետեւորդներն են Թիկնապահ գնդապետ Սոլարովից, հազարապետ Վառից, քարտուղար Վէլիքովից և բժիշկ տօքթ. Միշէլ։ Ալեքսանդր թագաւորը երկաթուղիի կայարանին մէջ Վիէննայի սերպ դեսպան Միլիաքովից գնդապետին և դեսպանատան պաշտօնեաներուն կողմէ ընդունուելով, Իմփէռիալ օթելը իջեւանեցաւ։ Ալեքսանդր թագաւորը նոյն օրը ինքզինքը քննել տուաւ ակնաբոյժի մը և ատամնաբոյժի մը։

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ. — Մաքսային Խորհուրդին անդամ անուանուեցաւ Ժընէվի սոմ. նախորդ ընդհանուր հիւպատոս Աթըֆ պէյ։

— Իւլայի երկրորդ աստիճան տրուեցաւ Եանեայի Ռէժիի տեսուչ Խալէնտէր Մէհմէտ էֆ.ի։

— Ատանայի նահանգին կեդրոնական նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական անուանուեցաւ Խարբերդի նահանգին կեդրոնական նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի նախորդ օգնական Շէվքէթ էֆ.։

— Ա. կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Ռուսիոյ կայս. պալատան պաշտօնատարներէն Շէրէմէթիէվ կոմսին, Ա. կարգի Շէֆ.քաթ՝ կնոջը Շէրէմէթիէվ կոմսուհիին և Բ. կարգի՝ աղջկանը Օր. Շէրէմէթիէվի որ Զարուհիին պատուակալ օրիորդներէն է։

— Իմթիազի ոսկի չքանշան՝ կայս. պալատան բժիշկներէն Տոքթ. Միւլիւքի։

ԿԱՅՍ. ՀՈԳԱԾՈՒԹԻՒՆ. — Սկիւտարի երկրորդական վարժարանին այս տարուան շրջանաւարտներէն Ահմէտ Թէվֆիք էֆ., Ահմէտ էֆ. և Սիւլէյման Ֆահրի պէյ մայրաքաղաքս եկած էին Միլքիէի բարձրագոյն վարժարանը յաճախելու համար, սակայն աշակերտներուն ընդունելութեան թիւը լրացած ըլլալով, չէին ընդունուած։ Վեհ. Սուլթանը հրամայեց որ այդ շրջանաւարտները ձրիաբար ընդունուին նոյն վարժարանը։ Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ Իրէքէ (Պոսնիա) երեւելիներէն Շահսիվար պէյի զաւակները, Աքիֆ պէյ ու Պահրի պէյ, որոնք Կ. Պոլսոյ երկրորդական վարժարանին մէջ կը դաստիարակուին, նաև կայս. անձնապահ յիսնապետներու խումբին մէջ ընդունուին։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ. — Մոնիթէօռ կ'իմանայ թէ առջի օրը Արեւելեան Ճեմլընթացով Պէրլին ղրկուեր են երկու գեղեցիկ ձիոյք զորս Վեհ. Սուլթանը նուիրած է Գերմանիոյ կայսեր։ Կայս. թիկնապահ մըն ալ Պէրլին գացած է այդ երկու ձիոյքները յանձնելու համար։

ՌՈՒՍԻՈՅ Ալեքսանդր Գ. կայսեր մահուան տարեդարձին առթիւ այսօր հոգեհանգիստ պիտի կատարուի Ռուսիոյ դեսպանատան մատրան մէջ։ Վաղը, տարեդարձ գահակալութեան Նիքոլա Բ. կայսեր, նոյն մատրան մէջ պատարագ պիտի մատուցուի և գոհաբանական աղօթքներ պիտի կարդացուին։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ. — Թուրքեւհելլէն հիւպատոսական պայմանագրութեան խառն յանձնաժողովը երկուշաբթի իր Ե. նիստը կազմեց Խարիճիէի մէջ, Բանակցութիւն կատարուեցաւ սոմ. նոր ծրագրին քանի յօդուածներուն վրայ։ Ասկէ վերջը յանձնաժողովը շաբաթը երկու անգամ պիտի գումարուի, երկուշաբթի ու հինգշաբթի, կէսօրէն ժամ մը վերջը։

— Աթէնքի լրագիրները կ'ըսեն թէ ոճրագործները փոխադարձաբար յանձնելու մասին ալ պայմանագրութիւն մը պիտի կնքուի Թուրքիոյ և Յունաստանի միջեւ։

ՅՈՒՆԱՑ Պատրիարքարանի Սինոդը երէկ մետրապոլիտներու մասին կարեւոր փոփոխութիւններ որոշեց. Բրէվէզայի մետրապոլիտութիւնը որ Տ. Կաւրիէլի պաշտօնանկ ըլլալովը թափուր կը մնար, յանձնուեցաւ Բէլկոնիայի (Մանասթըր) մետրապոլիտ Տ. Բօզմայի, որուն յաջորդեց Սիլիւպի մետրապոլիտ Տ. Ամվրոսիոս։ Ասոր ալ յաջորդեց սերպիացի Տ. Ֆիրմիլիանոս որ ցարդ փոխանորդաբար կը վարէր Սիլիւպի մետրապոլիտութեան այդ պաշտօնը։

ԹԱՆԿԱԳԻՆ ՆԿԱՐ ՄԸ վերջերս Սթոքոլմի մէջ ծախուեցաւ, տէրը մեռած ըլլալով։ Այդ նկարը գծած է Շուէտցի նշանաւոր նկարիչ Պ. Շրէօտէր և կը ներկայացնէ 1731ին Սուլթան Մահմուտ Ա. Կայսեր կողմէ Շուէտ ղրկուած սոմ. դեսպանութիւնը որուն պետն էր Մէհմէտ Սայիտ էֆ.։ Աճուրդ կատարուելով, Սթոքոլմի սոմ. դեսպան Շէրիֆ փաշա գներ է այդ նկարը։ Մէհմէտ Սայիտ էֆ., Մէհմէտ Չէլէպիի որդին, սոմ. դեսպան եղած է Շուէտի, Ռուսիոյ և Ֆրանսայի մէջ։ Պատուիրակ եղած է Թուրքիոյ և Աւստրիոյ սահմանագլուխին գծման համար. Նաեւ առաջին սենեկապետ։ Մէհմէտ փաշայի Մեծ-Եպարքոսութեան օրով նախարարի պաշտօն ալ վարած է։ Վերսայլի թանգարանին մէջ նկար մը և կոպլէնի կարպետներ կը ներկայացնեն անոր Բարիզ մուտքը, իբրեւ դեսպան։

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ. — Ցունաց Պատրիարքական փոխանորդը երէկ այցելութիւն տուաւ Աւստրիոյ դեսպանին, բարի գալուստ մաղթեց՝ Տ. Կոնստանդիանոս Պատրիարքին կողմէ։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ նախարար Ռէշատ պէյ երէկ Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցաւ Մեծ-Եպարքոսին հետ։

ՀՈԼԱՆՏԱԿԱՆ դեսպանը երէկ Բ. Դուռը գնաց և տեսակցութիւն մը ունեցաւ արտաքին գործոց նախարարին հետ։

ՔՈԼԵՐԱՆ ՊԱՍՐԱՅԻ ՄԷՋ. — Երկուշաբթի օրը Պասրայի մէջ քոլերայէ դէպք մը հաստատուեցաւ։

ՊԱՍՐԱՅԻ կուսակալութիւնը հրահանգ խնդրեց Բ. Դուռնէն՝ արգիլել արմաւի արտածութիւնը, վասն զի պատրաստ գտնուած քանակութիւնը բաւական չէ տեղական պէտքերուն։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆԿԵԼԱՆՈՑԸ. — Վեհ. Սուլթանին տեղեկագիր մը մատուցուեցաւ թէ Շիշլիի կողմը փանէլայի ու գալպայի գործարանի մը տէրը ամբողջ մեքենաները, գործիքներ, և այլն հազար հինգ հարիւր ոսկիի պիտի ծախէ Համազգային Անկելանոցին։ Ն. Վեհափառութիւնը հրամայեց որ խնդիրը քննուի Բ. Դրան կողմէ և արդիւնքը մատուցուի Իրեն։

ԱՅՏԸՆԻ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԸ. — Հալէպի նահանգէն հարիւր հազար և Իզմիրէն երեսուն հազար դրշ.ի նպաստ տոմսակ ուղղուած է Այտընի երկրաշարժէն վնասուածներուն համար։

— Հեռագրական լուրերու նայելով, Այտընի ու Տէնիզլիի կողմերը ցնցումները քանի մը օրէ ի վեր թեթեւցած են։

— Իզմիրէն ամէն օր ատաղձ կը ղրկուի երկրաշարժէն վնասուած տեղերը։

— Կ. Պոլսոյ մէջ կատարուած հանգանակութեան գումարը հասաւ 1,953,138 ղրուշի։

— Պէյրութի նահանգէն 50,000 և Մանաստըրէն՝ 15,000 ղրշ. ղրկուած է Այտընի երկրաշարժէն արկածեալներուն ի նպաստ։

ԳԱՐԱՊԷՕՅԻ ԿԱՄՈՒՐՋԻՆ ՎՐԱՅ ԻՆՔՆԱՇԱՐԺ ԿԱՌՔԵՐ. — Առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան աղերսագիր մը մատուցուելով երեսուն տարուան մենաշնորհ խնդրուած է, Գարաքէօյի կամուրջին վրայ՝ մէկ ծայրէն մինչեւ միւսը՝ ինքնաշարժ կամ ջարքեղով շարժող կառքեր բանեցնելու համար։ Խնդրարկուն յանձն կ'առնէ, կամուրջի ստակէն զատ, տասը փարա առնել յաճախորդներէն, զուտ հասոյթին յարմար մէկ քանակութիւնը ծովային նախարարութեան յատկացնել և տարեկան 30 ոսկի Համազգային անկելանոցին և 25 ոսկի ալ աղքատներու հիւանդանոցին հատուցանել։

ՊԱՐՍԻԿ կառավարութիւնը Առիւծ և Արեւ պատուանշանին առաջին աստիճանը տուաւ Դուբէծի սոմ. նախորդ դեսպան Մէհմէտ Րէֆէթ պէյի։

ԲԱՆԿԱԼԹԻԻ սոմ. նամակատունը հեռագրական կայան ալ պիտի ըլլայ։ Պետական Խորհուրդին ելմտական ճիւղին կողմէ այդ մասին տրուած որոշումը Մեծ-Եպարքոսին մատուցուած է։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ. — Առջի գիշեր Ուրֆայի մէջ երկրաշարժի սաստիկ ցնցում մը զգացուեր է, առանց վտանգաւոր հետեւանք մը ունենալու։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԵԼԵՒՄՈՒՏՔԸ. — Վիէննայի մէջ կատարուած սեղանաւորական բանակցութիւններու մասին հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդեն Վիէննայէն. — «Պուլկար կառավարութիւնը որ բացորոշապէս պարզած էր երկրին ելմտական կացութիւնը, հաստատապէս համոզուած է որ արդի տագնապը անցաւոր է և թէ բուն խել երկրին մէջէն ծագում առած չէ։ Փոխառութեան հանդիպած դժուարութիւնները բնականաբար աննպաստ տպաւորութիւն մը գործած են ուրկէ գլխաւորաբար նախորդ դահլիճին անդամները վնասուած են։ Ասոնք Սապրանէյին մէջ և հանրային կարծիքին առջեւ ոյժ տուած էին՝ արեւելեան երկաթուղիներու Ընկերութեան հետ եղած կարգադրութեան և սակերու փոփոխութեամբ ըլլալիք փոխառութեան անժողովրդական ծրագիրներուն։ Այդ նախարարները այն ատեն դէմ կը դնէին ընդդիմադիր կուսակցութեան՝ սա հաստատ համոզումով թէ արեւելեան երկաթուղիներու Ընկերութեան հետ եղած բարեկամական կարգադրութիւնը պիտի հաւասարակշռէ Պուլկարիոյ ելեւմուտքը։ Այդ կերպով էր որ նախարարները կրցան յաջողութեամբ պաշտպանել իրենց ծրագիրները և քուէարկել տալ։ Հիմա պանքաները կը հիմնուին փոխառութեան պայմանագրութեան վրայ և նոր ու աւելի ծանր պայմաններ կ'առաջարկեն նոր փոխառութիւն մը ընելու համար։ Այդ պայմանները անհրաժեշտ պիտի ըլլան, որչափ ատեն որ պուլկարական նոր արժեթուղթերու շրջաբերութեան հանուիլը անկարելի ըլլայ հրապարակին կացութեանը պատճառաւ։ Իրաց այս վիճակը վտանգաւոր զէնք մը եղած է ընդդիմադիրներուն ձեռքը որոնք կը յայտարարեն որ ճիգերին իրենց ըսածները թէ պայմանագրութեանց մէջ եղած բոլոր զիջումները բնաւ օգուտ մը պիտի չունենան Պուլկարիոյ վարկին։»

ՀԱԼԷՊԻ նահանգին մարդահամարի տեսուչը ծերութեան պատճառով պաշտօնէ դադրեցուցուած և անոր յաջորդ նշանակուած է Խօճէր Ազմի էֆ. որ երկար ատեն վարած է Վանայ Իտարէի ժողովին առաջին քարտուղարութեան պաշտօնը։

ՍՊԱՆԻՈՅ դեսպան Քամբօ տէ Սակրատօ Մարքիզը, առջի օրը, քանի մը բարեկամներով Անատօլուի եզերքը գնաց որսորդութեան համար։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ Ժողովի անցեալ օրուան նիստին մէջ տեղեկագիր մը կարդացուեցաւ թէ Կ. Պոլսոյ ընդհանուր առողջապահական վիճակը գոհացուցիչ է քանի մը ամիսէ ի վեր. սակայն տեղեկագիրը կը յարէ թէ ձմեռուան մօտենալովը հիւանդութիւնները բնականաբար պիտի աւելնան։

Պ. ԶԱԼԱՔՈՍՏԱ, Հելլէնական դեսպանատան առաջին քարտուղարը, որ արձակուրդով Աթէնք կը գտնուի, Սոֆիայի ընդհանուր հիւպատոս պիտի կարգուի եղեր։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՍԽԱԼ ՄԸ. — Իզմիրի մէջ կը կարդանք.

«Մաքրէգիւղ բնակող Նիքօլա Քանտիոտի որ հինգ ամիսէ ի վեր կը տառապէր կոկորդին մէջ ելած քաղցկեղէն, առջի օրը Գուտգարու բնակող ամերիկացի բժիշկի մը կը դիմէ։ Բժիշկը հիւանդը քննելէ ետքը, դեղահատ մը կու տայ Նիքօլայի որ կը կլէ զայն։ Քիչ ետքը հիւանդը ինքզինքը կը կորսնցնէ և ուրիշ բժիշկներ չհասած՝ կը մեռնի։ Ամերիկացի բժիշկը Նիքօլայի մեռնիլը տեսնելուն պէս, խոյս կը փախչի Մաքրէգիւղէն, սակայն Գուտգարուի ոստիկանութեան կողմէ կը ձերբակալուի։ Նիքօլայի մարմինը քննելէ ետքը երէկ թաղուեցաւ։»

Սապաւ ալ կ'ըսէ թէ Պալի Փաշայի մէջ դեղագործ Պարոնեան էֆ. որ բժիշկին դեղագիրը պատրաստած էր, ոստիկանութեան կողմէ ձերբակալուեր է, վասն զի գիտնալով հանդերձ որ ամերիկացի բժիշկը՝ Տոքթ. Պրայթ. վկայական չունի, անոր դեղագիրները չինած էր։

ՍԸՎԱԶԻ Հաւզա գաւառակին համար բժիշկ մը ուզուած է ձեռնհաս պաշտօնարանէն, վասն զի այդ տեղը ջերմուկներ գտնուելով շատ մարդ կ'երթայ դարմանուելու համար։

ՍԱՄՍՈՆԻ մէջ Այտընի երկրաշարժէն արկածեալներուն ի նպաստ կատարուած հանգանակութենէն զատ, պազար մըն ալ կազմակերպուած է՝ որուն հասոյթը պիտի յատկանայ նոյն նպատակին։

ՍԷԼԱՆԻԿԻ մէջ Տոքթ. Մարինօ մենաշնորհ խնդրած է Վարտար Գետոյի ջուրը ելեկտրական կայան մը հաստատել, մինչեւ Լանքազա երկրաշարժ թրամուէյի գիծ մը շինել և աւելորդ մասովը ելեկտրական լոյս տալ մասնաւոր շէնքերու։

ԶՄԵՌԸ. — Սըվազէն կը գրեն թէ ժամանակէ մը ի վեր սաստիկ ցուրտ կ'ընէ այդ կողմերը և թէ շրջակայ լեռներուն վրայ քանի մը ոտք ձիւն նստած է։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ դեսպանատունը երէկ Թարապիայի ամարանոցէն Բերա փոխադրուեցաւ։

ԱՏԱՐԱԶԱՐԻ կայարանէն մինչեւ քաղաք շինուած երկաթուղիի գիծին առաժամեայ ընդունելութիւնը կատարուեցաւ ղրկուած յանձնաժողովին կողմէ, որ երէկ Կ. Պոլիս դարձաւ և հարկ եղած տեղեկագիրը պիտի մատուցանէ ձեռնհաս պաշտօնարանին։

ՆԱՒԱՅԻՆ ԱՐԿԱԾՆԵՐ. — Սեւ ծովի մէջ, Էրէյլիի բացերը, անցեալները սոմ. փոքր առագաստանաւ մը փոթորիկի բռնուելով ընկղմեր է։ Նաւապետը ու նաւաստիները մակոյկներով ազատուեր են։

— Սոմ. ուրիշ առագաստանաւ մը որ Նիքօլայէվէն ցորեն բեռցած Պոլսոյ նաւահանգիստը կու գար, Կիլիոսի եզերքը փոթորիկի բռնուելով ցամաք ինկեր է, սակայն բեռներուն կէսը ծովը նետելով կարելի եղեր է ազատել զայն։

— Երէկ, նաւակ մը Շիրքէթի 37 թիւ շոգենաւին մօտեցած էր յաճախորդ մը հանելու համար, սակայն նոյն միջոցին շոգենաւին անիւները դարձան և նաւակին զարնուելով՝ նաւավարը ու յաճախորդը ծովը ինկան։ Անմիջական օգնութիւններով երկուքն ալ ազատուեցան։

ԵԿԵՂԵՑԻԻ ԳՈՂ. — Քիւչիւկքէօյի մէջ Եօրկի անուն մարդ մը տեղւոյն Յունաց եկեղեցիին մէջ գողութիւն կատարած միջոցին ձերբակալուեցաւ։ Եօրկի հարցաքննուելով խոստովանեցաւ թէ օր մը առաջ ուրիշ եկեղեցի մըն ալ կողոպտած էր։ Այդ անձը անցեալները Ֆէնէրի Մայր եկեղեցիէն ալ գողութիւն կատարած էր։

ԱՐՋԻ ՄԸ ՅԱՐՁԱԿՈՒՄԸ. — Ահմէտ անուն ոստիկան-զինուոր մը իր մէկ ընկերոջը հետ, անցեալները, Մաղնիսայէն կէս ժամ հեռու այրերու առջեւէն անցած ատեննին, արջ մը տեսնելով հրացանը կը պարպէ։ Հրազէնին պայթելուն վրայ, այրէն երեք արջեր ալ դուրս կ'ելլեն և կը յարձակին Ահմէտի վրայ որ գետինը իյնալով անմիջապէս կը մեռնի։ Ընկերը տեսնելով Ահմէտի այդ վիճակը և միանգամայն թէ իր կեանքն ալ վտանգի մէջ է, հրացանը պարպելով արջերը կը յաջողի հեռացնել և ընկերոջը մարմինը Մաղնիսա կը տանի։

ՋՈՒՔՈՒՐ ՉԷՇՄԷԻ կողմը, երէկ, Մայտոսցի որմնադիր Քոսթի շէնքի մը վրայ աշխատած միջոցին գիտուածով վար իյնալով քանի մը տեղէն վիրաւորուեցաւ։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ. — Պալըքեսէրի մէջ ալիւր ծախող Այվալըքցի Քրիստօ չքաւորութեան պատճառով որոշեր է վերջ տալ կեանքին և ասիտ ֆէնիք խմեր է։ Քրիստօ երկու օր տառապելէ ետքը մեռեր է։ Կին մը և չորս զաւակ կը թողու։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՄԱՄՈՒՐԵԱՆԻ ՅՈԲԵԼԵԱՆԻՆ ՀԱՆԴԷՍԸ

(Թղթակցութիւն «Արեւելք»ի)

ԻԶՄԻՐ, 17 Հոկտ. 99

ՀԱՆԴԷՍԷՆ ԱՌԱՋ

Այսօր, կիրակի, առաւօտէ ի վեր արտակարգ ոգեւորութիւն մը Հայոց Թաղին մէջ. խուռն բազմութիւն մը, — ամբողջովին հայ, — կազմուած ամէն դասակարգի մարդոցմէ, կը դիմէ դէպ ի Ս. Հռիփսիմեանց աղջկանց վարժարանը՝ ուր պիտի կատարուի Մամուրեանի Յոբելեանը։ Իզմիրի Հայերը իրենց «ալեւորիկ նահապետը պիտի տօնեն», ու կը փութան շնորհաւորել զայն, իւրաքանչիւրը իր ըմբռնած կերպով։

Ս. Հռիփսիմեանց վարժարանը առաջուց իսկ շքեղապէս յարդարուած է Կարգադիր Մասնախումբին կողմէ՝ որ փոյթ ու ջանք չէ խնայած հանդէսին տալու համար արտակարգ փայլ մը։ Սրահը՝ ուր հանդէսը պիտի կատարուի, ծաղիկներով, լուսանկարներով և ուրիշ բազմաթիւ առարկաներով զարդարուած է։

Փողոցներուն մէջ անընդհատ երթեւեկ մը կայ ու բազմութիւնը վայրկեանէ վայրկեան կը լեցուի վարժարանին մէջ՝ սպասելով հանդէսին բացման՝ որ կանխաւ եղած ծանուցման մը համաձայն տեղի պիտի ունենայ ցորեկէն երկու ժամ ետքը։

ՀԱՆԴԷՍԸ

Որոշուած ժամին, հանդէսը սկսաւ՝ Նախագահութեամբ Իզմիրի առաջնորդ Մելքիսեդեկ Սրբազանի՝ որուն քովը նըստած էր ալեւոր Յոբելեարը, շրջապատուած Մամուրեան ընտանիքին ամբողջութենէն՝ որ ներկայ կը գտնուէր իբր հանդիսական։ Երկու սեռէ բազմութիւն մը գրաւած է բոլոր նստարանները. շատեր ոտքի վրայ մնացած են։

Հանդէսը սկսաւ կայսերական Համիտիէ քայլերգով, որ դաշնակի վրայ նըւագուեցաւ և զոր հանդիսականները յոտնկայս ունկնդրեցին։ Յետոյ, քառաձայն երգուեցաւ Զուլհաճեանի «Հայր Մեր»ը՝ որ յուզիչ մեղեդի մըն է իր ինքնութեան մէջ և որ մասնաւոր տպաւորութիւն մը ըրաւ հանդիսականներուն վրայ։

Այս խմբերգէն ետքը, Յոբելեանի Մասնախումբին ատենադպիր Պ. Աւետիս Տիվրիկեան բեմ ելլելով կարդաց Մասնախումբին տեղեկագիրը և անոր գործունէութեան համարատուութիւնը ընելով, ուրախութեամբ յայտնեց թէ յուսացուած յաջողութեամբ պսակուած են անոր ջանքերը։ Ընդհանուր գծերով գրուատեց յարգելի յոբելեարը ու վեր հանեց անոր գրական և ուսուցչական արժանիքը։

ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Յետոյ, հետզհետէ խօսեցան Մեսրոպ Նուպարեան, Արեւելքի մասնաւոր թղթակիցը Ռուբէն Որբերեան (որ Խմբագրութեանս կողմէ Տ. Մելքիսեդեկ Սրբազանի ուղղուած հեռագրով մը Արեւելքի ներկայացուցիչ կարգուած էր հանդէսին մէջ), Թ. Պօյաճեան, Ս. Թօգաթլեան։

Մեսրոպ Նուպարեան ինք անձամբ կարդաց իր բանախօսութիւնը՝ որ շատ ախորժով լսուեցաւ բոլոր հանդիսականներուն կողմէ։ Մամուրեան իր ընկերը եղած է այնքան երկար ատեններէ ի վեր, և ճիշդ այդ պարագայէն նպաստաւորուած, ջղուտ ու կուռ ոճով մը պատկերացուց մեծանուն յոբելեարին անձնական ու գրական կեանքը։ Մէկ խօսքով, կատարեալ պատկերացումը Մամուրեանին։

Ռուբէն Որբերեան՝ զգայուն և յուզեալ շեշտով մը արտասանեց իր բանախօսութիւնը՝ որ ամէն բանէ աւելի բանաստեղծական գրուածքի մը կը կրէր և որ մեծապէս գնահատուեցաւ։

Պ. Թովմաս Պօյաճեան, Մեսրոպեան վարժարանի երիտասարդ փոխ-տեսուչը, թուելէ ետքը Մամուրեանի արժանիքը, շեշտեց սա պարագան՝ թէ յոբելեանի այս հանդէսը նոր դարագլուխ մը կը բանայ մեր մտաւոր կեանքին համար և թէ այսուհետեւ դասատուները կրնան ապահովուիլ իրենց ապագային համար, քանի որ հասարակութիւնը՝ Մամուրեանի յոբելեանին պատեհութեամբ ցուցուց թէ գիտէ արժանիք գնահատել։

Յետոյ կարդացուեցան դուրսէն ղրկուած շնորհաւորական նամակներէն և հեռագիրներէն ամէնէն կարեւորները։ Ատոնց մէջ կը գտնուէին Ս. Պատրիարք Հօր գեղեցիկ կոնդակը, Շահպազեան վարդապետի, Ռէթէոս էֆ. Պէրպէրեանի, Խրիմու աւագ քահանային և դեռ շատերու շնորհաւորական նամակներն ու հեռագիրները՝ որոնք ծափահարութիւններով կ'ընդունուէին հանդիսականներուն կողմէ։

ՄԱՄՈՒՐԵԱՆԻ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ

Շնորհաւորական նամակներու և հեռագիրներու ընթերցումէն ետքը, Մամուրեան անձամբ բեմը ելաւ։

Ալեւոր Յոբելեարը յոգնած երեւոյթ մը ունէր, և խորապէս յուզուած կ'երեւար իրեն եղած այդ համակրութեան ցոյցերէն։ Իր բանախօսութիւնը առաջուց պատրաստած էր, նկատի առնելով սա պարագան թէ իր առողջական վիճակը չպիտի ներէր իրեն՝ յանպատրաստից բան մը խօսելու։ Ինք անձամբ յայտնեց ասիկա, միեւնոյն ատեն շնորհակալութիւն յայտնելով այն պատիւին համար՝ զոր աշխարհի չորս կողմէն յայտնած էին իրեն. «Ես, ըսաւ, չէի սպասեր ատոնց, որովհետեւ արժանի չէի։ Ազգին մէջ կան ուրիշ վաստակաւորներ որոնք ինձմէ աւելի իրաւունք ունէին այսօրինակ պատիւներու, և որո՛ւ դժբախտաբար ազգը զլացած է ցայժմ այն՝ ինչ որ պարգեւ մը, իրաւունք մըն էր»։ Յետոյ յուզիչ շեշտով մը մատնանիշ ըրաւ իր խոր ծերութիւնը և ըսաւ թէ այդ պատճառաւ չպիտի կրնայ գրականութեան մէջ պահել այն դիրքը՝ զոր ունէր երբեմն, և զոր ուրիշ արժանաւորներու կը թողու։ Պատմեց իր յիսնամեայ գրական կեանքին պայքարը, վեր հանելով կարգ մը հետաքրքրական պարագաներ՝ որոնց մեծ ուշադրութեամբ հետեւեցան հանդիսականները։

Սրահը ամբողջ ոգեւորուած էր ու «Կեցցէ՛ Մամուրեան» բառերը քանիցս կրկնուեցան ներկաներուն կողմէ, մինչդեռ Մամուրեանի աշակերտներն ու ծանօթները կու գային իր ձեռքերը համբուրելու։

Տեսարանը շատ յուզիչ էր։

ՀԱՆԴԷՍԻՆ ՓԱԿՈՒՄԸ

Այդ համակրական ցոյցերը բաւական տեւեցին, և երբ սրահը հանդարտեցաւ, առաջնորդ Սրբազանը՝ որ —ինչպէս յայտնի է, — միեւնոյն ատեն նախագահն է Յոբելեանի Յանձնաժողովին, փակեց հանդէսը, իրեն յատուկ պերճախօսութեամբ Մամուրեանը գրուատելով։

Մինչեւ հիմա, բացի նուիրուած բազմաթիւ առարկաներէն, 350 ոսկի ղրկուած է Մամուրեանին՝ իբր նուէր։ Կը յուսացուի սակայն որ ուրիշ նուիրատուութիւններով 500 ոսկիի հասնի այդ գումարը, ինչ որ յուսացուածէն աւելի է ինքնին։

Մտադրութիւն կայ Յոբելեանի մասին մասնաւոր հատոր մը հրատարակել, անոր մէջ ամփոփելով այս առթիւ Մամուրեանի ուղղուած բոլոր գրութիւնները, — նամակ և հեռագիր, — ինչպէս նաեւ հանդէսի պահուն կարդացուած բանախօսութիւնները, նուիրուած առարկաներու ցանկը, ևն։

Յանձնախումբին յարգելի անդամները և մասնաւորաբար Սրբազան Նախագահը ամէն շնորհաւորութեանց արժանի են, Յոբելեանը այս աստիճան յաջողութեամբ կատարած ըլլալնուն համար։ Տ. Գ.

* * *

ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԱԿԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Ահաւասիկ Կ. Պոլսէն, գաւառներէն և արտասահմանէն Մամուրեան էֆէնտիին ուղղուած շնորհաւորական հեռագիրներուն ցանկը.

Կ. ՊՈԼՍԷՆ

Բարթող էֆ. Թէլեան
Գրիգոր » Զօհրապ
Գրիգոր » Շամտանճեան
Երուանդ » Զավուշեան
Խորէն քհնյ. Փէհլիվանեան
Կարապետ էֆ. Խաչատուրեան
Մարկոս » Նաթանեան
Միհրան » Չօպանեան
Մկրտիչ » Մելիքեան
Ներսէս Վրդ. Դանիէլեան
Ներսէս » Փափազեան
Սեպուհ էֆ. Բլտեան
Տօքթ. Պետրոսեան
Ուսումն. Խորհուրդ
Սկանդարեան վարժարան
Կ. Պոլսոյ բոլոր ազգ. օրաթերթերը։

ԳԱՒԱՌՆԵՐԷՆ

Մամուրէթ-իւլ-Ազիզ. — Ռուբէն Զարդարեան, Սիմոնեան, Ա. Տիւլեան, Խ. Բօչեան։

Խարբերդ. — Եփրատ քոլէճէն՝ Թէնէքէճեան, Սողիկեան, Վազիկեան։

Տրապիզոն. — Հայ հասարակութիւն, Մուրատեան։

Սամսոն. — Անաթոլիա Գոլէճի ուսուցիչները և ուսանողները։

Երզնկա. — Տօքթ. Փալաեան, Տիգրան Պետրոսեան։

Վան. — Երամեան։

Թարսուս. — Հայ ուսանողք Սէն Բօլ վարժարանի։

Այնթապ. — Առաջն. Տեղապահ, Ագլըգեան, Խաչատուրեան։

Հալէպ. — Պետրոս Վ. Ներկարարեան։

Մարզուան. — Ասլանեան վարժարանի տեսուչը։

Պաղտատ. — Միհրան Մէյվաճեան։

Ատանա. — Գօնտուրաճեան։

Գոնիա. — Շիշմանեան։

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԷՆ

Թիֆլիզ. — «Ազգագրական հանդէս»ի խմբագրութիւն, «Լումայ»ի խմբագրութիւն, Պալաղեանց, «Նոր Դար»ի խմբագրութիւն, Արամեանց։

Պագու — Տիկին Սիրանոյշ, Սարուխանեան, Տ. Գրիգորեան աւագ քահանայ։

Օտեսա. — Զարուհի Ասատուրօֆ։

Մոսկուա — Բրօֆ. Գ. Խալաթեանց։

Խրիմ. — Տ. Խորէն եպիսկոպոս Ստեփանէ։

Վառնա. — Տօքթ. Փափազեան։

Մարսիլիա. — Տ. Իւթիւճեան քահանայ, Հայ գաղթականութիւն։

Վիեննա. — Զատիկ Բոյովիչ։

Տրէզդըն. — Տիկին Սաթենիկ Աւետիքեան։

Պօրուշան. — Տ. Յակոբեան։

Նիկոսիա. — Հայ գաղթականութիւն։

Պօսթըն. — Հայ գաղթականութիւն։

Մանչէսթըր — Պաքրճեան, Ագնուորեան, Իպլիքճեան, Զաքրեան, Յակոբեան և Էքիզլէր ընտանիքները։

Գահիրէ. — Յոբելեանի մասնախումբ, Գրիգոր Յակոբեան։

Ռուսճուք — Կարապետ քահանայ Պօյաճեան։

Ֆօչան. — Տ. Պետրոս քահանայ Մակիոնեան, Վահրամ։

Կրօնական Ժողովը գումարուեցաւ երէկ Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Տ. Գրիգորիս Արքեպիսկոպոս Յովհաննէսեանի։ — Բաբերդի Խառն Ժողովին խնդրանաց համաձայն, Ժողովը որոշեց յանձնարարել վիճակին Առաջն. Տեղապահ Տէր Յակոբեան Տ. Յովհաննէս վարդապետին որ ժամանակ մըն ալ շարունակէ իր տեղապահութեան պաշտօնը։ — Եզդկատի Գաւառ. Կրօն. Ժողովին որոշմամբ՝ տեղւոյն Մինասեան Տ. Յակոբ քահանան՝ քահանայագործելէ դադրեցուցուած և տեղեկագրուած էր Պատրիարքարան։ Խնդիրը Կիլիկիոյ Կաթողիկ. Տեղապահին ուշադրութեան յանձնուեցաւ, ըստ որում Եզդկատ Կիլիկիոյ թեմէ է։ — Զօրումէ հասած գրեր կը յայտնէին թէ տեղւոյն ազգայինները հոգեւոր մխիթարութենէ զրկուած են քահանայի չգոյութեան պատճառաւ։ Ժողովը որոշեց այս խնդրին կարգադրութիւնը յանձնել Էնկիւրիի Առաջն. Տեղապահին։ — Ժողովը որոշեց արտօնել Ֆիլիպէ բնակող Մկրտիչ Պէրպէրեան անուն ազգայինին երկրորդ ամուսնութիւնը Հայուհիի մը հետ, ըստ որում յիշեալը առաջին անդամ պուլկարական ծէսով Պուլկարուհիի մը հետ թէեւ ամուսնացած, սակայն իր առաջին կինը՝ Պուլկարուհին Պուլկարիոյ Սինոդին արտօնութեամբ ամուսնալուծում ձեռք բերած և երկրորդ ամուսնութիւն մը կնքած էր Պուլկարի մը հետ։

—Նպաստից Յանձնաժողովն ալ գումարուեցաւ երէկ Ս. Պատրիարք Հօր նախագահութեամբ։

Յանձնաժողովը իր սեղանին վրայ գտաւ դէզադէզ գրութիւններ, որոնք կը յայտնէին գաւառներու կարօտութիւնը՝ արմտիքներու տարապայման սղութեան պատճառաւ, անցեալ տարուընէ շատ աւելի։ Յանձնաժողովը այս մասին երկար խորհրդակցութիւններ ունեցաւ, ըստ որում նիւթական տրամադրելի միջոցներ չունի այդ կարօտութեանց նպաստ հասցնելու համար։ Յանձնաժողովը որոշեց նոր հանգանակութեան մը ձեռնարկել որպէս զի կարելի ըլլայ ձմեռուընէ առաջ նպաստ հասցնել կարօտ գաւառներուն։

Յանձնաժողովը ուշադրութեան առնելով Ակնայ ազգայիններուն ծայրայեղ կարօտութիւնը, որոնց անմիջական նպաստ մը ղրկել անհրաժեշտ էր, որոշեց 150 ոսկի ղրկել առաջին առթիւ։

—Երզրումի առաջն. Տեղապահ Տ. Զաւէն Ծ. վարդապետի մէկ գրութենէն տեղեկանալով որ Քղիի ազգ. վարժարանները դրամական անձկութեան պատճառաւ փակ կը մնան և տղաքը փողոցները կը թափառին, որոշեց ամսական նպաստ մը յատկացնել՝ գոնէ երկու վարժարան վերաբանալու համար։

Յանձնաժողովին որոշմամբ՝ շրջաբերական մը ղրկուած էր մայրաքաղաքիս Թաղ. Խորհուրդներուն, որպէս զի իւրաքանչիւր թաղ մէյմէկ անձ նշանակէ խարխուլ եկեղեցիներու շինութեան ի նպաստ հաւաքելի գումարին գանձապետութեան պաշտօնը վարելու համար։ Օրթագիւղի Թաղ. Խորհուրդը այդ պաշտօնին համար Լեւոն էֆ. Յակոբեանը որոշած ըլլալով, Յանձնաժողովը որոշեց քաջալերական գիր մը ղրկել յիշեալին իր պաշտօնը արդիւնաւոր ընծայելու համար։ Յանձնաժողովը ցաւօք տեսաւ որ միւս Թաղ. Խորհուրդները տակաւին չեն պատասխանած այդ հրաւէրին։

—Ռուսահայ մատենագիր և գրագէտ Պ. Ջանշեանց, որուն ռուս մատենագրութեան մէջ ունեցած գործունէութեան 25ամեայ յոբելեանը տօնուեցաւ վերջերս, և որուն ծախքով 6 դպրանոցներ բացուած են զանազան գաւառներու մէջ, այս անգամ հաճած էր —ինչպէս ծանուցինք վերջերս— 7րդ դպրանոցի մըն ալ պաշտպանութիւնը ստանձնել։

Ս. Պատրիարք Հայրը Պ. Ջանշեանցի յոբելեանին առթիւ շնորհաւորական կոնդակ մը ղրկելով՝ «Խնամակալ Որբերու» տիտղոսը տուած է ռուսահայ բարեգործ մատենագիրին։

—Նախորդ Միացեալ Ընկերութեան ուսուցիչները որոնք գաւառներու մէջ կը գտնուին, գրաւորապէս Պատրիարքարան դիմած և իրենց յետնեալ ամսաթոշակներուն վճարումը խնդրած էին, որոնցմէ մաս մը վճարուած էր։ Այս անգամ նոյն ուսուցիչները վերստին դիմում ըրած և իրենց կարօտ վիճակը յայտնած ըլլալով, Յանձնաժողովը իր Ս. Նախագահին յայտնեց հարկ եղած միջոցները գործադրել, վճարելու համար այդ ուսուցիչներուն պահանջները։

ԸՍԻՄՃԻ ՊԱՇԻ

ՄՀՐ. ՄԿՐՏԻՉ ԷՖԷՆՏԻ

(Արքունի ճարտարապետ)

Յետ կարճատեւ հիւանդութեան կնքեց իր մահկանացուն ի խոր ծերութեան, այս առաւօտ, ի խոր սուգ համակելով իր զաւակները, թոռներն ու համայն ազգականները։

Թաղարկաւորութեան տխուր հանդէսը պիտի կատարուի վաղը առաւօտ, հինգշաբթի, ի ժամ 4, Ս. Խաչ եկեղեցւոյ մէջ, ուր փոխադրուած է հանգուցելոյն մարմինը։

Իւսկիւտար 20 Հոկտ. 1899

ՄԱՆՉԵՐՈՒ ԹՇՆԱՄԻՆ
Գրեց
ՏՕՔԹ. ՅՈՎՍԷՓ ՏԷՐ-ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ
Գին 5 դրուշ

ԹՂԹԱԲԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

(Հոկտեմբեր 29ի թերթէն)

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԹՐԱՆՍՎԱԼ. — Աւասիկ Թագուհիին այն պատգամագիրը որ Խորհրդարանի նստաշրջանին փակումը կը ծանուցանէ.

«Միլորտներ և Պարոններ,

«Երջանիկ եմ որ կրնամ ձեր վրայէն առնել այն բացառիկ պաշտօնները զորս հանրային գործերու պէտքերը պարտաւորեցին ձեզ որ գործադրէք։ Շնորհաւորութիւններս կը յայտնեմ ձեզ, այն փայլուն յատկութիւններուն համար զորս ցոյց տուին՝ Հարաւային Ափրիկէի մեր գաղթավայրերուն վրայ կատարուած արշաւանքը ետ մղելու պաշտօն ունեցող զօրագունդերը։ Նաեւ ձեզ կը յայտնեմ այն խորին ցաւը զոր կը զգամ մտածելով որ այնչափ քաջարի սպաներ ու զինուորներ մեռած են իրենց պարտքը կատարելով։

«Պ. Երեսփոխաններ,

«Երախտապարտ եմ այն աջակցութեան համար որով տուիք Հարաւային Ափրիկէի զինուորական գործողութեանց ծախքերուն համար ուղղուած վարկը։

«Միլորտներ և Պարոններ,

«Կը յուսամ որ Աստուած պիտի օրհնէ ձեր և իմ քաջարի բանակիս ըրած ջանքերը՝ վերահաստատելու համար խաղաղութիւնը և լաւ կառավարութիւն մը իմ տէրութեանս այդ մասին մէջ, և պաշտպանելու համար այս երկրին պատիւը»։

— Սէնթ-Ճէյմս-Կազէթ խօսելով Թագուհիին պատգամագրին վրայ, կ'ըսէ թէ Հարաւ-ափրիկեան Հանրապետութիւնը, պայմանագրութեանց դէմ գործելովը, կորսնցուցած է ինքզինքը կառավարելու իրաւունքը զոր Մեծն Բրիտանիա տուած էր իրբեւ գերիշխան պետութիւն։ Հետեւաբար Հարաւային Ափրիկէի երկիրները կը վերադառնան Մեծն Բրիտանիոյ և անգլիական տէրութեան մէկ մասը կը կազմեն ըմբոստ վիճակի մէջ։ Պատգամագրին սա խօսքը՝ «իմ տէրութեանս այդ մասը», ոչ Բարեյուսոյ Գլուխին կը վերաբերի և ոչ ալ Նաթալի, այլ Թրանսվալի։

—Ուաշինկթընէն կը հեռագրեն թէ ստոյգ աղբիւրէ առնուած տեղեկութիւններու նայելով, Մ. Նահանգները բնաւ պիտի չմասնակցին միջնորդութիւն մը առաջ բերելու համար եղած ջանքերուն։ Բացարձակապէս հեռու պիտի կենան, երբ Մեծն Բրիտանիոյ ծանուցագիր մը ղրկուելով խնդրուի որ յայտնէ իր վերջնական դիտաւորութիւնները։ Մ. Նահանգները բոլոր ազգերու բարեկեցութեանը համար սպառնալիք մը կը նկատեն եւրոպական միջամտութիւն մը. նաեւ առեւտրական ընդհանուր յարաբերութեանց մէջ շփոթութիւն յառաջ բերելու բնութիւն ունեցող բան մը։ Մ. Նահանգները կը կարծեն թէ այդ միջամտութիւնը պատճառ պիտի ըլլայ որ ազգերու միջեւ կռիւ մը ծագի, խանգարէ իշխանութեանց հաւասարակշռութիւնը և մէջտեղ հանէ չինական խնդիրը որուն մէջ Մ. Նահանգները կարեւոր շահեր ունին։ Մ. Նահանգները բնաւ պիտի չհաւանին որ Չինու ներկայ կացութիւնը փոփոխութիւն մը կրէ, և ազգային պարտականութեան խնդիր կը նկատեն, Չինու մէջ իրաց նախկին վիճակին պահպանութիւնը։

—Նովոսթի ռուս լրագիրը կը կարծէ թէ Անգլիա կրնայ վստահ ըլլալ որ Թրանսվալի հետ իր ունեցած պատերազմին առթիւ, եւրոպական տէրութիւնները բացարձակապէս չէզոք պիտի մնան, սակայն այս ընթացքը, կը յարէ ռուս թերթը, կրնայ փոփոխութիւն մը կրել, եթէ Անգլիա արտաքոյ կարգի նպատակներ ունենայ բոլորովին գրաւելու համար Հարաւային Ափրիկէն։ Նովոսթի կը կարծէ թէ Գերմանիա ու Ֆրանսա առանց նոյն իսկ դաշնակցութիւն մը կնքած ըլլալու, կրնան զօրաւոր ազդեցութիւն մը բանեցնել՝ Հարաւային Ափրիկէի մէջ հաստատուն և տեւական խաղաղութիւն մը հաստատելու համար, վասն զի Գերմանիա ու Ֆրանսա ամէնէն աւելի կը շահագրգռուին աշխարհի այդ մասին վիճակէն և բնաւ չեն կրնար թող տալ որ Անգլիա հոն գերակշռութիւն ունենայ։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿԷՆ կը հեռագրեն թէ նպաստաւոր լուրեր առնուած են Սբիցպէրկի ռուսեւշուէտական արշաւախումբէն որուն ռուս անդամներէն ձմեռելու համար հոն մնացողները կանոնաւորապէս և շուտով կը կատարեն իրենց մէթէօրաբանական, մագնիսական, բնագիտական ու տիեզերագրական ուսումնասիրութիւնները՝ կատարելագործեալ գործիքներու օգնութեամբ։ Անոնց աշխատութեան մէկ մասը, մանաւանդ միջօրէականի աստիճանները չափելու յատուկ նշաններու զետեղումը, աւարտած է։ Ռուս գիտունները կենդանաբանութեան, բուսաբանութեան և հանքաբանութեան հարուստ հաւաքածոներ կազմած են։ Լաւ պատսպարուած բնակարանի մը մէջ կը բնակին։ Երեսունի չափ շուներ ունին՝ իրենց պտոյտներուն համար։

1900

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԻ ՕՐԱՑՈՅՑ

Չորս լեզուաւ

ՏԱՃԿԵՐԷՆ, ՀԱՅԵՐԷՆ, ԳԱՂՂԻԵՐԷՆ ԵՒ ՅՈՒՆԱՐԷՆ

Ըստ հին, նոր եւ արաբական տոմարներու

Պարզ կազմ 3 ղրշ. լաթակազմ 5 ղրշ. ոսկեզօծ կազմ 8 ղրշ։ Կը գտնուի բոլոր Թղթավաճառներու քով։

Կեդրոնատեղի Յ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ Թըղթավաճառանոց։ Ֆինճանճըլար եօգուշու, Թիւ 27, Ստամպօլ։

Հեռագիր

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԹՐԱՆՍՎԱԼ

ՊՕԷՐՆԵՐՈՒ ՅԱՂԹՈՒԹԻՒՆԸ

ԲԱՐԻԶ, 31 Հոկտ. — Այլեւայլ աղբիւրներէ հասած հեռագիրներ կը հաստատեն թէ Պօէր զինուորները՝ Ժուպէռ զօրավարին հրամանատարութեամբ՝ կարեւոր յաղթանակ մը տարած են Լէտիսմայթի շուրջը։ Անգլիական զինուորներու հրամանատար զօրավար Հուայթ խոստովաներ է թէ մեծ կորուստներ կրած է իր զօրաբանակը։

ԼՈՆՏՈՆ. — Այսօր ստացուած հեռագիրներ կ'ըսեն թէ կացութիւնը չէ փոխուած Մաֆէքինկի ու Քիմպըրլիի մէջ։ Այս երկու քաղաքներն ալ միշտ պաշարուած կը մնան։

—Հրովարտակ մը կ'արտօնէ երեք նոր զօրագունդ կազմել։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

ԲԱՐԻԶ. — Երեսփոխանական Ժողովը պիտի գումարուի առաջիկայ Նոյեմբեր 10ին։

—Գերագոյն Ատեանին հրապարակային դատավարութիւնները պիտի սկսին առաջիկայ Նոյեմբեր 8ին։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԼԷՏԻՍՄԱՅԹ, 30 Հոկտ. — Զօրավար Հուայթ, յարձակելով Պօէր զինուորներուն վրայ՝ Լէտիսմայթէն բազմաթիւ մըղոն հեռու մղեց զանոնք, առանց անոնց բանակետղին կարենալ հասնելու։ Յետոյ երկու գումարտակ ձգելով Լէտիսմայթ վերադարձաւ։ Այդ երկու գումարտակները Պօէրներու կողմէ յարձակման ենթարկուեցան։ Կատաղի ճակատամարտ մը տեղի ունեցաւ՝ որու միջոցին անգլիական երկու գումարտակները կորսնցուցին 2000 զինուոր և 42 սպայ։ Զօրավար Հուայթ ինքզինքը միակ պատասխանատու կը համարի այս ձախողութեան։

ԼՈՆՏՈՆ. —Լէտիսմայթի ձախողութեան լուրը մեծ յուզում առաջ բերաւ բովանդակ Անգլիոյ մէջ։ Պատերազմական Նախարարութիւնը նոր զինուորներ պիտի ղրկէ Թրանսվալ։ Լրագիրները ցաւով կը խօսին այս ձախողութեան վրայ, բայց ո՛ եւ է կարծիք չեն յայտներ՝ սպասելով մանրամասն տեղեկութեանց։

ՊԷՐԼԻՆԻ ՎԻՔԹՈՐԻԱՆ

Նախորդ յօդուածներով կեանքի ապահովագրութեան ընծայած բազմաթիւ օգուտներուն վրայ ծանրացած և յայտարարած ըլլալով թէ գերմանական կեանքի ապահովագրական ընկերութիւններու ամէնէն մեծը 1853 սկսող. 25ին կայսերական մասնաւոր հրովարտակով հաստատուած Պէրլինի Վիքթորիա ընկերութիւնն է։

Անոնք որ կը փափաքին շատ դիւրամատչելի պայմաններով ապահովագրել իրենց կեանքը, աշխարհի վրայ միայն երեք մեծ ընկերութիւններ կրնան գտնել որոնք «Ժողովրդային ապահովագրութիւն» կոչուած դրութիւնը կարող եղած են գործադրել և որուն համեմատ շաբաթական փոքրիկ գումարներու վճարմամբ ամէնէն չքաւորը անգամ կրնայ ապահովագրուիլ թէ ի դէպս մահու, թէ ի դէպս կենաց և թէ ի դէպս ոեւէ արկածի, կամ հիւանդութեան որ անկարող ընէ մարդս աշխատելու։

Այդ երեք մեծ ընկերութիւններէն մէկն է Լոնտոնի բրիւտէնչըլը Prudential métropolitain, որուն ապահովագրած է անգլիացի ժողովուրդին գրեթէ մէկ չորրորդը, Միացեալ Նահանգներու «Մէթրոբոլիթէն»ը և Պէրլինի Վիքթորիան որուն պայմանները գերման ժողովուրդին Անգլիացիներէն և Ամերիկացիներէն նուազ բարգաւաճ վիճակ մը ունենալուն պատճառաւ անշուշտ ամէնէն աւելի նպաստաւորներն են իրենց տեսակին մէջ և ըստ այնմ լաւ եւս կը պատշաճին մեր հասարակութեան։

Պէրլինի Վիքթորիան, թէեւ կէս դարէ ի վեր հաստատուած, միայն 1892էն ի վեր կը մշակէ ժողովրդական ապահովագրութեան ճիւղը և չնայելով իր այս մօտ անցեալին, 1898 տարւոյ մէջ 407,614 ապահովագրով 97,309,555 ֆրանքի դրամագլուխ մը ապահովագրած է։ Գալով նոյն տարւոյ դեկտեմբերին ընկերութեան ընդունած և շարունակուող ապահովագրութեանց, անոնց ընդհանուր թիւն է եղած 1,277,083 և ապահովագրեալ դրամագլուխը 311,651,387 ֆրանք ներկայացնող ահագին գումար մը։

Եւ քանի որ հակառակ մրցակից Ընկերութեանց կողմէ ընդունուած սովորութեան, Պէրլինի Վիքթորիան միայն ենթադրական շահաբաժին մը կամ մասնակցութիւնը participation aux bénéfices չխոստանար ապահովագրուողներուն այլ ապահովագիրներուն մէջ որոշակի ցոյց տրուած են իրական շահաբաժնին ճըշգրիտ քանակութիւնը, արժան կը դատենք ստորեւ հրատարակել ցուցակը տարեկան այն զուտ շահերու զորս ժողովրդական ապահովագրութեան ճիւղին հաստատման թուականէն ի վեր կիսադարեան Ընկերութիւնը իրականացուցած է միայն այն ճիւղէն յ'օգուտ բաժնետէրերուն և ընդհանուր ապահովագրուողներուն։

Շահ	1894	տարւոյ	142,321 80
»	1895	»	721,123 30
»	1896	»	1,797,504 75
»	1897	»	3,432,492 45
»	1898	»	6,324,865 52
Համագումար			12,418,307 82

Ինչպէս որ այս թուանշանները ցոյց կու տան, հինգ տարուան կարճ ժամանակամիջոցին մէջ, ժողովրդական ապահովագրութեան ճիւղը կէս միլիոն Օսմ. ոսկիէ աւելի զուտ շահ մը արտադրած է, առանց հաշուի առնելու այն գումարները զորս դարձեալ նոյն ժամանակամիջոցին մէջ Ընկերութիւնը վճարած է իբր հատուցում արկածեալ կամ մեռած ապահովագրուողներու։

Այս թուանշանները և իրողութիւնները որոնց մասին ոեւէ կասկած ներելի չէ, խղճի պարտք մը չ՞են դներ ամէն ընտանիքի պետի վրայ զանոնք աւելի մօտէն սերտելով իր և իրեններուն նիւթական ապագայ բարօրութիւնը հաստատուն կռուանի մը վրայ զետեղելու համար։

Պայպըլ Հաւուզի հրատարակութիւնները կարդալ Դ.րդ երեսը։

Տր. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ երեսը

ԱԿՌԱՆԵՐՈՒ ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ. — Ակռաներու չգոյութիւնը կը վնասէ արտասանութեան և դէմքը կը տձեւցնէ։ Առանց լաւ ակռաներու բնաւ կատարեալ ծամողութիւն չկայ, առանց կատարեալ ծամողութեան՝ բնաւ կատարեալ մարսողութիւն չկայ. առանց մարսողութեան չի կայ սննդառութիւն, առանց սննդառութեան չիկայ առողջութիւն, և առանց առողջութեան ի՞նչ է կեանքը։ — Ուրեմն խորհուրդ կու տանք ատամնազուրկ անձերու դիմել Տքթ. Պառիի, միակ ատամնաբոյժը որ երկու անգամէն կրնայ տեղը դնել երբեմն և անարմատ ակռաները, արհեստական ամենագեղեցիկ ու ամենահաստատուն ակռաներ պատրաստել առանց քիմքի, կեռերու, զսպանակներու, և այլն, որոնք լաւ արտասանութեան հետ կատարեալ ծամողութիւն կ'ապահովեն։

Ամենէն փափուկ, ամենէն ջղային անձերը կրնան կատարեալ ապահովութեամբ դիմել Տքթ. Պառիի՝ լիովին գոհ մնալու համար։ Արդէն, իրեն դիմողը կատարելապէս գոհ մնալէն ետքը միայն ստակը պիտի վճարէ։

Ամէն օր կը դարմանէ ժամը 9էն (Ր. Ե.) մինչեւ իրիկուան 5, Բերա, Ֆրանսական դեսպանատան դէմը, 374 թիւ տունը։

ԻՒՆԻՕՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
Հիմնեալ 1828—1829ին

1828
L'UNION
DE PARIS

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂԻՆ
97 Միլիոն
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂԻՆ
137 Միլիոն
Ընկերութեան դրամատունն է
ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ
Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ Տնօրէն
Միհրան էֆ. Քոչեարեան
Կենաց ճիւղին տեսուչ Միհրան էֆ. Տէր Ներսէսեան
Կ. Պոլիս, Ղալաթա, Թահտապուրուն Խան, Օսմ. Պանքային դէմը

ՀԻՆ ԳԻՆԻ երեսունը ուք տարուան, բժիշկներու կողմէ յանձնարարուած նոր ապաքինածներու և անարիւնութիւն ունեցողներու։ Դիմել Օրթագիւղ հանգուցեալ Մուխթար Յակոբ աղայի տունը։

ՍԳՈԴԻ ՄՕՌԻԻ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ 1888
Եըլտըզ, Կ. Պոլիս, 13 դեկտ.
Պարոնայք Սգոդ եւ Պօուն,
Կը ցաւիմ որ պաշտօնական դիրքովս կարող չեմ փորձեր ընել, այլ համաձայն ուրիշներուն փորձերուն եւ այն բժշկաց որոց պաշտօն յանձնեցի փորձել զայն մեր հիւանդանոցաց մէջ, կը այտարարեմ որ ձեր Մօրիւ ձկան իւղն, իր այս վիճակին մէջ դիւրաւ խմուելով եւ մարսուելով, կը համապատասխանէ այն յատկութեանց զորս ախտաբուժական գիտութիւնն ի վաղուց անոր ընծայած է, մասնաւորապէս այդ յաջող պատրաստութեան մէջ։ ՏՐ. Ս. Օ. ՄԱՎՐՈՅԷՆԻ ՓԱՇԱ
Բժիշկ Վեհ. Սուլթանի

ԻԼԱՆ

Անատօլու Օսմանլը Թիմիւր Եօլու

15000 քիլօկրամ թամ վակոն եւքի օլմաք վէ եախուտ օլ սըքլէթ իթիպարը իլէ իւճրէթի թէնզիյէ քըլընմաք իւզրէ Քօնեատան Հայտար-Բաշաեա իճրա իտիլէն հընդա նաքլիեաթընա թաթպիք օլընաճաք օլան (101) նումէրօլու սէյրի խաֆիֆ փէվքէլատէ վէ մուվաքքաթ թարիֆանըն Պիրինճի իլավէսի կօնիւմիւզտէքի Թըշրինի Սանի իպտիտասընտան իթիպարէն մէվքըյի իճրայէ վազ իտիլէճէկի վէ մէզքիւր իլավէնին հիւքմի ֆի 31 Քեանունի Սանի 1900 թարիխինէ քատար ճարի օլաճաղը էհալիի միւթէալլիքէյէ իլան օլընուր։

Հայտար Բաշա, 26 Թըշրինի-էվվէլ 1899

Միւտիւրիէթ

ՍԱՎՈՆ ՄԷՏԻՔԱՄԱՆԹԷՕ
ԱՌԻՄՕ ԵՒ ԸՆԿ.
SAVONS MÉDICAMENTEUX

ՆՈՐՎԵԿԱՆ ՁԿՆԱՅԻ ՕՃԱՌ. մորթի վէրքերու, մորթի խիտ մորթի փշրիկներու, պզուկներու (թէմրէյի). երեսի և մորթի ամեն տեսակ հիւանդութեանց։

ՍԱՎՈՆ ՍԻՄԼԻՍԻՒԵՕ՝ յաջողին ցանելու համար։

ՍԱՎՈՆ ԲՈՐԹՈՐԼՕՌԻՈՒ ՏԻՏՌԱՌԺԻՌ՝ մորթի ամեն տեսակ հիւանդութեանց դէմ։

ՍԱՎՈՆ Ա ԼՍՈՒՏ ՖԷՆԻՔ. որ յանձնարարուած է բոլոր պաշտպանող առողջապահական հիւանդութեանց, ինչպէս են քոսը, ներքին ամեն, կը գործածէ մորթի անկանոն արտաքնոյթ ճիւղերը։

ՍԱՎՈՆ Օ ՖԻ.ՔԼՕՐԻՈՒ ՏԻՏՌԱՌԺԻՌ՝ անգլիական պատրաստուած բաժակներուն տեղ կը բանէ՝ մորթին վրայ տեղ մըրջանները լուծելու համար։

Փարիզ, Ց. Վիվիէն փողոց, և բոլոր դեղարանաց մէջ։ A.

ՆԷՎԱՋԻԼԻՆ

Ալ չկայ դանդաղ ՀԱՐԲՈՒԽԸ. Ֆրանսայի առաջնակարգ քիմիագէտներէն մին, յաջողած է գտնել այս յամառ, տաղտկացուցիչ հիւանդութեան անմիջական դարմանը և միացած է զայն արեւելեան բառով մը՝ ՆԷՎԱՋԻԼԻՆ անուամբ։ Նէվազիլինի ազդեցութիւնը անմիջական է և գործածութեան եղանակը դիւրին, ամէնէն յամառ ՀԱՐԲՈՒԽՆ ու ամէն կարգի գլխու խլուածքները անմիջապէս կը բժշկուին յիշեալ դեղին շնորհիւ։ Ցայտնի է որ կուրծքի, թոքի և շնչառական գործարաններու հիւանդութիւնները, թոքատապը, կրծատապը և մինչեւ իսկ թոքախտը, երկար ատեն անխնամ թողուած հարբուխէ առաջ կուգան։ Նէվազիլին ամէնէն սոսկալի հարբուխը վերջնականապէս բուժելով, կ'ազատէ մարդս սոսկալի հիւանդութիւններէ։

ՆԷՎԱՋԻԼԻՆԸ չքեղապէս պատրաստուած դեղ մըն է որ ՀԻՆԳ ղրուշ գնով կը ծախուի հետեւեալ տեղերը։

Կ. Պոլիս, Էսկի Զապթիէ ճատտէսի Շահեան Թավշանճեան վաճառատունը. Զաքմագճըլարի փուռին կից Ս. Ֆէրահեանի խանութը. Պաhճէ Գաբու Պասապեանի մթերանոցը ու Պինպիր Զէյիտ Վաճառատունը և Բիւյիւքեանի կ. Պոլսոյ, Բերայի ու Ղալաթիոյ դեղարանները։ 2—30

ՏՈՒԹԻԷՕՐ ՀԱՐՄԱՆՏԱՍ

Կը ծանուցանէ թէ, հին և նոր ջերմամիջութիւնն ու անկէ ծագում առած ամէն կարգի հիւանդութիւնները կարճ ժամանակի մէջ կը բուժէ, առանց ո՛ և է ցաւ զգացնելու։ Կասկածողներ՝ բժշկուելէ վերջ իսկ կրնան վճարել դարմանումի վարձքը։

Ամէն օր առաւօտէն մինչեւ իրիկուն հիւանդ կ'ընդունի, Կալաթա՝ Թրամվէյի ճամբուն վրայ Գարագէօզ օթէլին դիմացը թիւ 97, լամպաճիի խանութին վերնայարկը, մասնաւոր դարմանատանը մէջ. մուտքը լամպաճիէն։ 428 22—40

ՖՐԵՏ. ԼԵԲԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվըրփուլ և Աբէրտին միջեւ բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Վիքթօրիան	10500	Ֆլավիան	3500
Առմէնիան	10500	Քէմբրիան	3500
Քէստրիան	10500	Ալբերթ.րն	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գոլոմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Քօրնիան	8000	Ընտալուզիան	2500
Պոսդոնիան	8000	Ալզաշիըն	2500
Ֆիրճինիան	8000	Լէսպիան	2000
Քալէտոնիան	3700	Մինեօ	900
Վավօնիան	3700	Օրօրդօ	800
Քլամինիան	3700	Անիքօն	800
Բապիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլեւս փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունէն հանելու համար իրենց հրահանգը դրել չոգենաւեն ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար — դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԸՆ
Մէհմէտ Ալի փաշա խան, թիւ 1
Ղալաթիա

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852
ՏՐ Ա. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ–ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396
(Անմէն ֆարմէշտաւան կողմ յոշիա, Հիլ Զէրդուսեանց դէմ)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենաառաւել ցաւած ակռաներն ալ անցաւ կը լեցնեն. ցաւով ակռան ալ անցաւ կը հանեն։

Նորահնար եղանակաւ, ոսկիէ, ճատակաւար, և ձիւթակերպ արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականի, ինչպէս նաեւ ամէն տեսակ ակռայի արուեստները։

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ թքախտներուն դէմ և ամենակատարելագործեալ դեղերու միջոցաւ, առանց ցաւի ատամնաբուժութիւն։

Ց. Գ. Ջմեռները կիրակի օրերն ալ, (ժամը 9-ե ու 12) ինչպէս նաեւ ամէն օր, (ժամը 4-ե 6ե) հիւանդ կընդունին Բերայի գործատեղին։

Յառաջիկայ կ'ընդունին ամէն փէշ ելելով բնակութեան, ի. 1 հաշտակալ Ֆայտ։

QUINA LAROCHE

Նիհար, տժգոյն և ախորժակ չունեցող տղոց ու կիներու և հիւանդութենէ նոր ապաքինածներու համար, ըստ բժշկութեան, ամէնէն ազդու դեղը պողպատն ու քինինն է։ Պողպատը արիւնը կը թարմացնէ և կ'ուժովցնէ. իսկ քինինը՝ ստամոքսին պաշտօնը կը դիւրացնէ։ ՔԻՆԱ ԼԱՐՈՇ, այդ երկու ազդու դեղերէն բաղկացած ըլլալով իր նմաններուն մէջ ամէնէն առաջինն ըլլալը կը հաստատէ այն 16,600 ֆրանքի պարգեւը զոր ստացած է Ֆրանսական կառավարութենէն։ Քինա Լարոշ Կ. Պոլսոյ և գաւառներու դեղարաններուն և դեղի մթերանոցներուն մէջ կը գտնուի։

EMULSION SCOTT

ՍԳՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին Նշանը

աշխարհի մէջ լաւագոյն դեղն է
ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ
ամէն տեսակ հիւանդութեանց համար։

Ամենէն ախորժաւամ ձկան իւղն է «խըօֆօսֆիթ տը շօ է տը սուտ» ի հետ խառնուած։ Տղայք հաճոյքով կ'ուզեն ճաշակել զայն։ Բնաւ ուրիշ դեղ մը առոր չափ ազդեցիկ չէ, բուժելու համար

ՀԻՒԾԱԽՏԸ, ԽՈՅԼԸ (սըրաճա),
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ՏԻՒՐՈՒՄԸ,
ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱԹԵՔՈՒԹԻՒՆԸ,
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԺՈՒԹԻՒՆԸ,
ԹՈՔԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀԱԶԸ,
ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ,
և ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Կը ծախուի բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով։

Ներկայացուցիչ ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱՌԻԼ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ՁԻԱՒՈՐ ՆԱՒԵՐՈՒ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ
Ընդմէջ Հըլլ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Գոմօ	1497	Ժոզօ	1011	Մալմօ	724	Րոզարիօ	186
Ալէրթօ	3607	Գոնկօ	2908	Կրոտնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Ժարֆօ	1118
Անճէլօ	1541	Գորաօ	895	Հիրօ	775	Մառդէլլօ	3709	Ռիբբօ	1735
Արքօսդօ	2377	Էչոս	4811	Հիտալկօ	1581	Միքստօ	3557	Սիլվիօ	1183
Պասանօ	1842	Ֆօմբնօ	937	Հինտօ	3720	Միլօ	1057	Սէէրօ	1200
Պօրօտինօ	1264	Ֆուրօ	2383	Հօրաշիօ	3600	Մօնդէպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Պրավօ	1075	Ֆրաքօ	1713	Հօւմպէր	596	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1548
Պրինօ	841	Ֆիտատօ	504	Իտալօ	2354	Նէրօ	1083	Թօքքօ	3327
Պըֆֆալօ	4431	Էալրօ	2464	Ժասօ	5540	Օթէլօ	4100	Թոլէտօ	1470
Գէյրօ	1671	Ճէնօրատօ	1520	Ճէնօ	1080	Օնէկօ	4036	Թորքդաօ	487
Գալիբաօ	1337	Էրասօ	148	Քլէօ	1058	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	[illegible]
Գամէօ	1344	Ճիտօ	954	Քոլլինօ	2307	Բալէրմօ	1637	Վասօ	1944
Գազօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօվնօ	1703	[illegible]	510	Վօլօ	1289
Զիրակօ	2729	Ֆլամինկօ	349	Լէօ	1054	[illegible]	2229	Վոլթուռնօ	2398
Սիսէրօ	1834	Ֆրանչէսքօ	4582	Լէանտրօ	2272	[illegible]	1663	Ուէտօ	1850
Քլիօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Ռոլլօ	1613	Զէրօ	1200
Գոլօրատօ	4235	Կիզանօ	1243	Լօրէնզօ	3191	Ռոմէօ	1789		

Գլասօ շոգենաւը, նաւապետ Ճօնսըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կ'սպասուի նոյ. 9ին։

Մուրիլլօ շոգենաւը, նաւապետ Ճօնսըն, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հըլ և նոյ. 3ին (Ն. Տ.) պիտի մեկնի ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ԲԻՋՕ
Թիւ 17—18, Քիւչիւք Մէյտան խան, Ղալաթիա

ՀԱՄԲՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ
ՄԻԱՑԵԱԼ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆռանք	27.000.000
Պահեստի դրամ	»	52.002.500
Տարեկան հասոյթ	»	70.339.912

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և ասոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագիններով։ 572

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ
ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ—Գաբու, Անանիտիս խան. 20 21 22

ՄԱԹԻՔՕ ԴԸ ԿՐԻՄՕ ԵՒ ԸՆԿ.
ԴԵՂԱԳՈՐԾ Ի ՓԱՐԻԶ
MATICO de GRIMAULT & Cie

ՄԱԹԻՔՕՅԻ ՊԸՐԻՊԻՒՍ — Մի միայն Բերսուի Մաթիքօի աքոնէով պատրաստուած այս ներարկումն մէկ քանի տարուան մէջ տիեզերական համբաւ ստացած է, կը գործածէ քիչ ժամանակի մէջ ամենէն յամառ միզառաջութիւններ։

ՓԱՐԱՒՈՒԼ ՄԱԹԻՔՕ — Անուշահոտ կակղիկ հաբերը ներքին գործածութեան համար. առանց երբէք յոգնեցնելու ստամոքսը, ինչպէս կ'ընեն բալզամային խէժի բարակները, կը գործածուին նաեւ հինցած հիւանդութիւններու համար։

Փարիզ, Ց. Վիվիէն փողոց, և գլխաւոր դեղարանաց մէջ։ A.

ՆԷՐԻ ԳԱՅԼԱՆ ՄԻՃՈՒՍԻ
Նոր Հրատարակութիւն Պայպլ Հաուզի

Նուէրի յարմար գեղեցիկ գրքոյկ մը։ Հայատառ թուրքերէն թարգմանութիւն Ամերիկայի մէջ վերջերս հրատարակուած և ժողովրդին կողմէ մեծ ընդունելութիւն գտած գրքոյկի մը։ 64 երեսներէ կը բաղկանայ։ Փաստակազմը որ կողքին վրայ ոսկեզօծ պատկեր ունի, կը ծախուի 4 դահեկանի, իսկ թղթակազմը 60 փարայի։

Կը ծախուին Պայպլ-Հաուսի գրատան մէջ Ֆինճանճըլար Եօգուշու, Պոլիս։ 173

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ՆԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿ
1899 Հոկտեմբեր 13էն սկսեալ մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Եւրոպական եզերէն Կամուրջ

12 45	Ր. հիս. պէպ. արն. զըչ. օռթ. պշկ.	20
12 45	Ենիմ. մէզպ. պէօյբ. Թրպ. ենբ. սթն. պօյճ. (պիտի հաղորդակցի)	40
1 33	Պօյճ. Ր.հիս. պէպ. արն. զըչ. օրթ. պշկ.	38
1 30	Ենմ. մէզպ. պէօյբ. քըճպ. Թրպ. ենբ. միրկ. (պիտի հաղորդակցի)	43
2 15	Մրկ. Ր.հիս. պէպ. արն. զըչ. օրթ. պշկ.	37
2 15	Ենմ. մէզպ. պէօյբ. Թրպ. ենբ. սթէն. պօյճ. (պիտի հաղորդակի) Պշկթ.	46
2 30	Ր. Ա. զվբ. ենմ. մզբ. պէյբտ. Թրպ. պէյզ. բշպ. չպզ. զնլ. Ա. հիս. զնտ. պէշկ.	39
3 —	Պօյճ. բ. հիս. պէպ. արն. զըչ. օրթ. պէշ.	20
3 15	Ենմ. մզբ. պէյբտ. Թրպ. ենբ. սթէն. միրկ. բ. հիս. պէպէբ (պիտի հաղորդակցի)	45
4 10	Պէպէբ արն. զըչ. օրթ. պշկ.	43
4 15	Ենմ. մզբ. պյբտ. Թրպ. ենբ. սթն. պօյճ. (պիտի հաղորդակցի) պէշկկթա	40
5 —	Պօյճ. Ր. հիս. պէպ. արն. զըչ. օրթ. պշկ.	37
5 30	Ենմ. մզբպ. պէյբտ. Թրպ. ենիբ. միրկ. Ր. հիս. պէպ. արնվ. զըչ. օրթ. պէշկ.	46
6 45	Պէյզ. ենբ. զանլ. միրկ Ր. Ա. հիս. զանտլ. պէպ. արնվ. չէնկ. պէյլ.օրթ.Պզկ.սկիւտ.	20
6 45	Ր.ա. զվբ. ենմ. մէզբ. պյբտ. Թրպ. ենբ. սթէն. միրկ. Ր. հիս. պէպ. արնվ. զըչ. օրթ. պէշկ.	21
8 15	Ր. Ա. զավ. ենմ. մէզբ. պյբտ. Թրպ. պէյզ բշպհ. չպբ. զանլ. Ա. հիս. զնտլ. վնիբ. չէնկ. պէյլ. զուզկ. սկիւտ.	39
9 —	Ենմ. մզբպ. պյբտ. Թրպ. ենիբ. սթէն. պօյճ. Ր.հիս. պէպ արն Պըչ. օրթ պէշկ	18
10 —	Ենմ. մէզար. պէօյբ. Թարապ. ենբ. միրկ. (պիտի հաղորդ.) Ր. հիսար պէշ.	38
10 35	Միրկ. պէպ. արն. օրթ.	43
11 —	Ենմ. մէզբ. պէյբտ. Թրպ. ենիբ. պօյճ. բ. հիս. պէպ. արն. զըչ. պէշկ։	45

Ասիական եզերէն Կամուրջ

12 45	Ա. հիս. զնտլ. վանբ. չէնկ. պէյլ. զզկ.	33
1 —	Պէյզ. բշպհ. չպբլ. զանլ. Ա.հիս. (պիտի հաղորդակցի) զնտ. սկիւտ.	21
1 30	Ա. հիս. զնտ. վնիբ. չնկ. պէյլ. Պզկ. պշկ.	18
2 —	Պէյզ. բշպհ. ենիբ. զանլ. պօյճ. Ր.հիս. զնտ. պէպ. վնիբ. չնկ. պէյլ. զզկ.	44
2 30	Ր. Ա. զվ. եէնիմ. մէզպ. պէօյբ. Թրպ. պէյզ. բշպհ. չպբ. զնլ. Ա. հիս. (պիտի հաղորդակցի) զնտ. պշկ.	39
3 45	Ա. հիս. զնտլ. վնբ. չնկ. պէյլ. զզկ. պշկ։	33
4 23	Պէօյբ. Թրպ. պէյզ. բշպ. չպբլ. զնլ. Ա. հիսար (պիտի հաղորդակցի) զնտ.	38
5 15	Ա. հիս. զնտլ. վնիբ. չնկլ. պէյլ. զզկ. պշկ.	44
6 45	Պէյզ. ենիբ. զանլ. պօյճ. Ր. Ա. հիս. զնտ. պէպ. արնվ. վնբ. չնկ. պէյլ. օրթ. զզկ. սկիտ.	20
8 15	Ր. Ա. զվզ. ենիմ. մէզպ. պպօյբ. Թրպ. Պէյզ. բշպ. չպբլ. զանլ. Ա. հիս. զնտլ. վնիբ. չնկլ. պէյլ. զուզկ. սկիւտ։	39
10 10	Ա հիսարէն ուղղակի կամուրջ։	44
10 30	Պէյզ. ենիբ. զանլ. Ա. հիս. զանտ. չնկլ. պէյլ. զուզկ. սկիւտ.	37
11 10	Վանիգիւղէն ուղղակի կամուրջ։	33

Կամուրջէն Եւրոպական եզերք

1 15	Պէշկ. օրթ. արն. պէպ. Ր. հիս. պօյճ. սթն. ենիբ. Թրպ. պէօյբ. մէզբ. ենիմ.	45
2 15	Պէշիբ. միրկ.	20
2 30	Պէշկ. օրթ. զըչ. արնվ. պէպ. Ր. հիս. միրկ. ենբ. Թրպ. պէօյբ. մզպ. ենմ.	40
3 30	Պէշկ. պէպ.	43
3 40	Սկիտ. զզկն. օրթ. պէյլ. չնկլ. արնվ. զնտլ. Ա.Ր. Հիս. պօյճ. զնլճ. ենիբ. բշպ. պէյզ. Թրպ. պյբտ. մզբ. ենմ. Ր. Ա. վզ.	21
3 35	Պէշկ. օրթ. զըչ. արնվ. պէպ. Ր. հիս. պօյճ. պիտի հաղորդակցի	37
4 —	Պէշկ. պօյճ. սթէն. ենիբ. Թրպ. պէօյբ. մզբպ. ենիմ։	46
6 —	Պէշկ. օրթ. զըչ. արն. պէպ. Ր. հիս. միրկ. ենիբ. Թրպ. պէյբտ. մզբպ. ենմ. Ա. զավզբ	39
7 —	Պէշկ. զզկ. պէյ. չէնկ. արնվ. զանտ. Ա. հիսար պօյճ. զնլճ. եէնիբ. պէյբօզ Թրպ. պէօյ. մէզպ. եէնիմ.	18
8 30	Պշկ. օրթ. արնվ. պէպ. Ր. հիս. միրկ. ենիբ. Թրպ. պէյբտ. մզբպ. ենիմ։	38
9 35	Պէպ. Ր. հիս. պօյճ. ենիբ. Թրպ. պէօյբ. մզբպ. ենիմ.	45
9 45	Պշկ. օրթ. զըչ. արնվ. պէպ. Ր. հիս. միրկ. պիտի հաղորդակցի	43
10 15	միրկ. ենիբ. Թրպ. պյբտ. մզբպ. ենիմ. Ր. Ա. զավզ	46
10 20	Պէշկ. զնտլ. Ա. հիս. զանլ. չպբլ. բշպհ. պէյզ. Թրպ. պէօյբ. մզբպ.	40
10 40	Պէշկ. օրթ. զըչ. արնվ. պէպ. զնտլ. Ա. Ր.հիս. միրկ. զնլ. ենիբ. բշպ. պէյզ.	21
11 —	Պէպ. Ր. հիս. պօյճ. սթէն. ենիբ. Թրպ. բըճպ. պէյբտ. մզբպ. ենիմ։ Ր. Ա. զվզ.	39
11 15	Պէշկ. օրթ. զըչ. արնվ. պէպ. Ր. հիս. միրկ. ենիբ. պիտի հաղորդակցի	18
11 45	Ենիբ. Թրապ. պէյբտ. մէզբպ. ենիմ։	43
12 —	Պէպ. Ր. հիս. պօյաճ. ենիբ։	37
12 —	Պէշկ. օրթ. զըչ. արնվ. պէպէբ	33

Կամուրջէն ասիական եզերք

2 35	Սկիտ. զզկն. պէյլ. չէնկլ. վնիբ. զնտէլ. Ա. հիսար։ պիտի հաղորդակցի	33
3 —	Պէշիկ. պէյլ. չնկլ. Ա. հիս. զնլճ. չպբլ. բշպ. պէյզ. Թրֆ. պէօյբ.	38
3 40	Պէշբ. սկիւտ. զզկն. օրթ. պէյլ. չէնկ. արնվ. զնտլ. Ա.Ր. հիս. զանլ. ենիբ. բշպ. պէյզ. Թրպ. պյբտ. մզբպ. ենմ Ր. Ա. զավ։	20
4 35	Ուղղակի Ա. հիսար։	44
5 —	Պէշ. զզկն. պէյլ. չնկ. վնբ. զնտլ.Ա. հիս. զանլ. չպզ. բշպ. պէյզ.	21
7 —	Պէշբ. զզկ. պէյլ. չնկ. արվ. զնտլ. Ր. հիս. պօյճ. զնլ. ենիբ. պէյզ. Թրպ. պէօյբ. մզբպ. ենիմ.	18
8 45	Պէշ. զզկ. պէյլ. չէնկ. վնիբ. զնտլ. Ա. հիս. զանլ. չպզլ. բշպհ. պէյզզ։	37
9 25	Սկիտ. զզկն. պէյբ. չնկլ. վնիբ. զնտլ. Ա. հիս.	44
10 20	Պէշկ. զնտլ. Ա. հիս. զանլճ. չպզլ. բշպհ. պէյզ. Թրպ. պէօյ. մզբպ.	40
10 25	Պէշզ. զզկն. պէյլ. չէնկլ. վնիբ։	33
10 40	Պէշկ. օրթ. զըչըմ. արնվ. պէպ. զնտլ. Ր. Ա. հիս. միրկ. զանլ. ենիբ. բշպ. պէյզօզ	21
11 10	Պէշ. պէյլ. չէնկ. վնբ. Ա.հիս. բշպ. պէյզ.	44
11 40	Գնտ. Ա. հիս. զնլ. չպզ. բշպ. պէյզ.	38
11 55	Պշկ. զզկն. պէյլ. չէնկ. վնիբ.	20

COMP RUSSE
NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Գշ. 19 31 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Դշ. 20 1 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ (հաղորդակցելով Աղեքսանդրիա, Բորտ-Սաիտ, Եաֆա, Պէրութ եւ Քիոս)։
Եշ. 21 2 Օտէսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Եշ. 21 2 Ինէպօլու, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ եւ Բաթում ժամը 1ին յետ միջօրէի։
Ուրբ. 22 3 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։

ԹՐԻՆԱՐՏ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
Ուր վերջին նաւեր անցած են ի տեղի Լիվըրփուլ և Ձօրկ… միջեւ

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ումպրիա	7718	Պալմիրա	4581
Էդրուրիա	7718	Սամարիա	3574
Սէրվիա	7391	Մարաթոն	2403
Օրանիա	7268	Ալբիա	2892
Կամփանիա	5587	Սարաթօսա	2164
Լուքանիա	5547	Թարիֆա	2261
Ալլիա	4809	Քալպրիա	3144
Սրբիա	4557	Թրինիտաա	1599
Պէլքօ	2448	Մորոզզօ	1855
Քէբարր	1876	Քամպանիա	1295
Պէրլնդա	1614	[illegible]	1295
Պոզզանեա	1845		

Շէրլոքոր շոգենաւը, նաւապետ Քարպինո, ընդհ. վաճառքով Լիվըրփուլէն հոս հասաւ։

Դիմել առ ՃՐԼԻ և ՍԻԿԸՐ
Joly et Seager
Մէյմանէթլի խան, թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց։ 571

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվըրփուլ, Պոլսոյ, Մէլփէօրնէ և Սեւ Ծովի միջեւ բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Բամսէս	3000	Թիպս	2500
Անգիա	3000	Նէֆթիս	2400
Թէյալըր	3000	Օսայրիս	2250
Քամպիզուս	3000	Քէրա	2250
Խաֆրա	3000	Սֆինքս	2000
Օսմէնեկ	3000	Ուարքոն	1500
Քաֆրաբեա	2500	[illegible]	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուէթոլ խան
ՃԷՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
568 31, Ճէյմս Սդրիդ Լիվըրփուլ

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԽՈՒՍՄՈՒՖԵԱՆ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (58)

ՍԻՄՕՆ ՊՈՒՊԸ
ՄԱՆՏՐԷՆԻ ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ

Բ. ՄԱՍ

ԺԲ.

ՊԵՐԹ ՄԷՅԼԱՆԻ ՎԻՃԱԿԸ

— Այդպէս կը կարծուի, տիկին։

— Տեսակ մը նաւաստք էր, անանկ չէ՞։

— Հայրս վաճառականական նաւերու մէջ նաւաստի էր։

— Մայրերնիդ գերասանուհի չէ՞ր։

— Նախօնի թատրոնի մէջ կ'երգէր։

— Խենթեցա՞ծ է։

— Այո՛ տիկին։

— Դժբաղդութիւն մըն է ատիկա… բայց, թերեւս նոյն իսկ շնորհակալութիւն պէտք է յայտնել նախախնամութեան։ Անիկա արգիլեց որ ձեր դաստիարակութեան գործը չմնայ կատակերգուի մը ձեռքը։

Պէրթի արիւնը դէպի գլուխը բուժեց։ Աչուըները փայլակներ արձակել սկսան։ Շէշտ նայուածքով մայր Սէն-Մօնիքի նայեցաւ և ըսաւ.

— Տիկին, իմ մայրս արժանաւոր ու սուրբ կին մըն էր. ամէն մարդ ձեզի պիտի կրկնէ ատիկա, ու նոյն իսկ ձեր ազգականը՝ Նալվուարի Պ. Մարքիզը հոս գտնուելու ըլլար, չպիտի թողուր որ անոր նկարագիրը արատաւորող բան մը ըսուի։

Մայր Սէն-Մօնիք հասկցաւ որ չատ առաջ գացած էր։

Այս պատճառաւ դէմքին քաղցր արտայայտութիւն մը տալով ըսաւ.

— Զաւակս, իրաւունք ունիք ձեր մայրը յարգելու. գովելի զգացում մըն է ատիկա՝ որուն համար ոչ ոք կրնայ ձեզի բան մը ըսել։ Կ'ուզէի ըսել միայն թէ ձեր հոգիին աղէկութեան համար պէտք չէք ենթարկուիլ կարգ մը փորձերու՝ որոնց պտուղը Աստուած պիտի հատուցանէ ձեզի։ Կրօնաւո՞ր էք։

— Մի՛ տարակուսիք, տիկին։

— Կրօնաւորուհիի կենցաղին համար կոչում կը զգա՞ք։

— Ձեզ համարձակիր որուշ պատասխան մը տալու։

— Գիտե՞ս թէ որ կարգին կը պատկանինք մենք։

— Ո՛չ, տիկին։

— Մենք Հաշտարար Քոյրեր ենք։ Այս անունը ինքնին կը բաւէ…, ինչ որ ալ ըլլան ձեր նախկին յանցանքները…

— Բայց տիկին, կ'երդնում որ յանցանք մը չունիմ։

Մայր Սէն-Մօնիքի դէմքը կծու արտայայտութիւն մը առաւ։

— Ուրեմն իմձ չատ աւելի երջանիկ էք, օրիորդ, քանի որ ես օրական քանի մը յանցանք կը գործեմ։ Կ'երեւայ թէ դուք մարդկային տկարութիւն ըսուած բանը չունիք. կը շնորհաւորեմ զձեզ. այսչափը բաւական է։ Վերադարձէք ձեր ընկերուհիներուն քով և բարի օրինակ հանդիսացէք անոնց։ Մտքերնուդ մի՛ հանէք ձեր դիրքին զգացումը։ Վեհանձն պաշտպաններ գտած էք. անոնք անանկ կը կարծեն հիմա թէ դուք չարաչար խաբած էք իրենց վստահութիւնը։ Ոչ մէկ բանի համար զձեզ կ'ամբաստանեմ։ Նրանի թէ Պ. մը Նալվուար սխալած չըլլար իր գատողութեան մէջ։ Պիտի տեսնենք թէ արժանի՞ էք այն գթութեան՝ որ դեռ ձեզի կը շնորհուի։ Երթաք բարով։

Պէրթ դուրս ելաւ։

Ու երկար նրբանցքներէն անցած ատեն՝ գոցեց աչքերը՝ որոնցմէ արցունքներ դուրս կը խուժէին։

Այդ վիճակին մէջ՝ մխիթարիչ երեւոյթ մը սառուցեց վինքը։

Աչուըները գոցած ատեն կարծած էր նշմարել տասնըվեց տարեկան աւազակին դէմքը։

— Ա՛հ, վերադարձի՛ր, վերադարձի՛ր, աղաղակեց…

Մանտրինէն կը կոչէր, Մանտրինէն՝ որ անգամ մը զինքը փրկած էր արդէն, և որուն անունն անգամ չէր գիտեր ինքը։

ՎԵՐՋ Բ. ՄԱՍԻՆ

Գ. ՄԱՍ

Ա.

ԼՈՆՏՈՆ

Մօտաւորապէս չորս տարի անցած է մեր պատմած դէպքերէն ի վեր։

Փետրուարի մշուշոտ իրիկուն մը՝ գրեթէ 22 էն 23 տարեկան երիտասարդ մը՝ տենդոտ քայլերով դէպի Թէմզ գետը կը փութար, իջնելով մթին փողոցէ մը՝ որոնցմէ չատ կը գտնուին Անգլիոյ մայրաքաղաքին բազմամարդ թաղերուն մէջ։

Այս երիտասարդը չատ լաւ հագուած էր, չքեղ ըլլալու աստիճան լաւ, և իր արտաքին երեւոյթէն յայտնի կ'ըլլար թէ ընկերական բարձր դասակարգի մը կը պատկանէր։

Իր երկար, նիհար ու տժգոյն դէմքը շրջանակուած դեղին ու մետաքսի պէս փայլուն կրկնամօրուսներով, բրիտանական ցեղին դրոշմը կը կրէր։

Պզտիկ աչքեր ունէր՝ բարակ քիթ մը, երկար ակռաներ և հաստ չրթունքներ։

Հակառակ բոլոր ասոնց, կրնար չատ գեղեցիկ երիտասարդ մը համարուիլ. միայն թէ, խելացութիւն չէր արտայայտուէր իր դէմքէն։

Վերջին աստիճան տխուր կ'երեւար, գրեթէ յուսահատ, այնպէս որ՝ իր քովէն առաջացող բարձրահասակ մարդ մը զինքը դիտեց քիչ մը ատեն և սկսաւ իրեն հետեւիլ։

Այդպէսով երկուքն ալ տեսակ մը քարափի վրայ հասան, մթին ու անմարդ։

Երիտասարդը գետին մօտեցաւ, վայրկեան մը դիտեց սեւ ջուրը՝ ուր խորհրդաւոր և այլանդակ լոյսեր կը զլլարուէին, գլխարկը իջեցուց մինչեւ ճակտին վրայ, խուլ հեծեծանք մը արձակեց և չարժում մը ըրաւ՝ գետը նետուելու յայտնի մտադրութեամբ։

Եւ սակայն, կորովի ձեռք մը իջաւ իր ուսին վրայ, բռնեց զինքը, ու միեւնոյն ատեն ձայն մը ըսաւ անգլիերէն լեզուով և օտար արտասանութեամբ.

— Ա՛հ, ա՛հ, տղաս, կ'երեւայ թէ ձողել կ'ուզես կոր…։ Ճիշդ ատոր վրայ կասկածեցայ քիչ մը առաջ, և ատիկա էր պատճառը որ մինչեւ հոս քեզի հետեւեցայ։

Երիտասարդը ետին դառնալով սկսաւ դիտել իր ազատիչը՝ տեսակ մը նայուածքով՝ որուն մէջ թէ՛ կատաղութիւն կար և թէ՛ երախտագիտութիւն։

Հակառակ չորս կողմը պատող մթութեան, կրցաւ որոշակի զայն տեսնել։ Իր ազատիչը թուխ մարդ մըն էր, դէմքը սպիներով ծածկուած և ճերմակ մազեր ու մօրուք մը ունէր. աչքերը՝ մութին մէջ կը վառվռէին գայլի աչքերու պէս։

Հասակը չատ բարձր էր և գործաւորի ու միանգամայն նաւազի հագուստ մըն էր հագած։

— Ներեցէք, պարոն, ըսաւ երիտասարդը անոր, ի՞նչ իրաւունքով կ'արգիլէք զիս որ ան՛ձնասպան ըլլամ։

Անծանօթը պարզ պատասխան մը միայն տուաւ.

— Զօրաւորին իրաւունքով։

Ետքը աւելցուց.

— Բաւական դիմացկուն եմ, որովհետեւ չատ բան տեսած եմ ու չատ բան ալ միտքս պահած, ինչպէս կ'ըսեն Ֆրանսացիք։ Արդ, վստահ եմ որ թշուառութիւնը չէ զձեզ անձնասպանութեան մղողը։ Ընդհակառակը կը կարծեմ որ այլուշ բան մը ըլլալու է ատոր պատճառը… սիրոյ վիշտ մը թերեւս…

— Գտաք պատճառը… այո՛, սիրոյ վիշտ մըն է։

— Բայց զաւակս, ես սիրային ամէնէն սոսկալի վիշտին ենթարկուեցայ ատեն մը, և ինքզինքս չսպանեցի։

— Ձեր ուզածը ըրեր էք։

— Ես այն բանը ըրի, ինչ որ պիտի ընէր սրտի տէր մարդ մը։ Ինծի և ուրիշներու օգտակար զբաղումներ փնտռեցի։ Այս խօսքերը ըսելով, մարդը վայրկեանի մը չափ դիտեց երիտասարդը։

(Շարունակելի)